

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Kristýna Míšová

Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 28. března 2014

.....
Kristýna Míšová

Děkuji tímto vedoucímu mé diplomové práce Mgr. Michalu Černému, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné rady při zpracování této práce.

Obsah:

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1. Historie společnosti s ručením omezeným	9
2. Rekodifikace korporátního práva	11
3. Teoretické vymezení podílu	12
3.1 Obecné vymezení podílu	12
3.2 Podíl jako věc	13
3.3 Kvalitativní a kvantitativní stránka podílu	15
3.3.1 Kvalitativní stránka podílu	15
3.3.2 Kvantitativní stránka podílu	16
4. Společnost s ručením omezeným	18
4.1 Společnost s ručením omezeným po rekodifikaci	18
4.2 Podíl ve společnosti s ručením omezeným	19
4.3 Kmenový list	21
5. Dispozice s podílem	25
5.1 Převod podílu	25
5.1.1 Převod podílu podle ObchZ	26
5.1.2 Převod podílu podle ZOK	30
5.2 Přechod podílu	38
5.2.1 Přechod podílu podle ObchZ	39
5.2.2 Přechod podílu podle ZOK	41
5.3 Rozdělení podílu	45
5.3.1 Rozdělení podílu podle ObchZ	45
5.3.2 Rozdělení podílu podle ZOK	47
5.4 Zastavení podílu	49
5.4.1 Zastavení podílu podle ObchZ	50
5.4.2 Zastavení podílu podle ZOK	52
5.5 Uvolněný podíl	55
5.5.1 Uvolněný podíl podle ObchZ	55
5.5.2 Uvolněný podíl podle ZOK	58
6. Podíl ve spoluvlastnictví a společném jmění manželů	61
6.1 Podíl ve spoluvlastnictví	61

6.1.1	Podíl ve spoluvlastnictví podle ObchZ.....	61
6.1.2	Podíl ve spoluvlastnictví podle ZOK	63
6.2	Podíl ve společném jmění manželů.....	64
6.2.1	Podíl ve společném jmění manželů podle ObchZ	64
6.2.2	Podíl ve společném jmění manželů podle ZOK	65
7.	Právní úprava podílu ve Slovenské republice	66
	Závěr	71
	Bibliografie	74
	Shrnutí.....	79
	Summary	80
	Seznam klíčových slov	81
	Keywords	81

Seznam použitých zkratek

BSM	bezpodílové spoluvlastnictví manželů
Listina	ústavní zákon č. 2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění zákona č. 179/2013 Sb. účinném ke dni 1. července 2013
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění zákona č. 428/2011 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2013
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
s. r. ob.	společnost s ručením obmezeným
SJM	společné jmění manželů
SK-ObZ	zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, ve znění pozdějších předpisů
SK-OZ	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů
SPE	evropská soukromá společnost
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Téma své diplomové práce Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným jsem si zvolila na základě toho, že s. r. o. je nejčastěji využívanou právní formou obchodní společnosti, kdy institut podílu představuje jeden ze základních pilířů dané společnosti. Podíl v s. r. o. je zajímavý z toho důvodu, že tato společnost, ačkoliv je nyní výslovně zákonným textem označena za společnost kapitálovou, nese i jisté znaky společností osobních, což činí úpravu podílu zcela odlišnou a nezaměnitelnou od ostatních obchodních společností.

Diplomová práce je započata shrnutím historického vývoje s. r. o. (kapitola první). Pro praxi je samozřejmě důležité znát právní úpravu účinnou, ale bez alespoň základních znalostí právních úprav minulých není možné pochopit danou problematiku s jejími pravidly a principy.

Po kapitole první plynule navazuje kapitola další, jež se týká dlouho očekávané rekodifikace soukromého práva, jež nastala k 1. 1. 2014, která s sebou přinesla řadu nových úprav, změn i vymezení, přičemž nejedna změna se projevila i v oblasti podílu v s. r. o. Tuto kapitolu jsem zařadila do své práce z toho důvodu, že pochopení základního uspořádání soukromého práva je pro zadané téma nezbytné, a dle mého názoru, není možné ji vynechat.

Třetí kapitola obsahuje teoretické vymezení podílu, konkrétně se zabývám obecným vymezením podílu, kvantitativní a kvalitativní stránkou podílu a také, a to je zřejmě nejvýznamnější v dané kapitole, pojednávám o novém vymezení podílu jako věci v právním slova smyslu.

V následující kapitole, tedy čtvrté, pojednávám o s. r. o., kdy uvádím nejvýznamnější změny týkající se základních znaků společnosti, jež nastaly v roce 2014. V dané kapitole také vymezuji institut doposud pro danou společnost neznámý, a to kmenový list, kdy poukazuji i na nejasné důvody, jež vedly zákonodárce k jeho zařazení do právní úpravy uvedené společnosti.

Pátá kapitola je nejrozsáhlejší, neboť se zabývá dispozicemi s podílem v s. r. o. V dané kapitole používám metodu komparace, kdy ke každému institutu (převod, přechod, rozdělení, zastavení podílu a uvolněný podíl) uvádím právní úpravu dle ObchZ a následně i úpravu dle ZOK. Uvedenou kapitolu považuji za stěžejní v celé práci, neboť poukazuje na základní odlišnosti obou právních úprav a zejména pak obě úpravy hodnotí.

S dispozicemi s podílem do jisté míry souvisí i kapitola šestá, neboť upravuje institut spoluvlastnictví podílu a institut podílu v SJM, jež dříve způsobovaly, zejména v důsledku kusé právní úpravy, problémy s výkladem.

V závěru své práce připojuji úpravu podílu v jedné z členských zemí Evropské unie, konkrétně Slovenské republiky, neboť si myslím, že právě tato země je České republice nejbližší a právě s touto zemí jsou nejčastěji navazovány mezinárodní soukromoprávní vztahy.

Základními zdroji, jež při zpracování své práce používám, jsou kromě právních předpisů i komentáře, a to jak k ObchZ, tak i k ZOK, dále také používám knižní publikace zabývající se s. r. o., které se ale týkají pouze úpravy dle ObchZ, neboť doposud neexistuje ucelená monografie pojednávající o s. r. o. dle ZOK. Mezi další zdroje mohu uvést odborné články, jež se zabývají danou problematikou. Dále do své práce zařazuji i judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“), neboť právě ona má stěžejní význam pro dotváření právní praxe a v oblasti podílu doposud představuje důležitou roli.

Ve své práci si kladu za cíl, s ohledem na rekodifikaci soukromého práva, představit podíl v s. r. o. na základě obou právních úprav a provést jejich komparaci za současného zhodnocení nastalých změn. Zejména mne zajímá, jak se ZOK vypořádal s nedostatky předchozí právní úpravy, zejména těmi, jež vedly k mnohým rozhodnutím Nejvyššího soudu.

Jak jsem již uvedla, s. r. o. je stále nejčastěji zakládánou obchodní společností, proto je srovnání dané problematiky z pohledu ObchZ a ZOK jistě významné nejenom pro osoby s právním vzděláním, ale i pro současné a budoucí společníky s. r. o.

Tato diplomová práce je zpracována dle právního stavu ke dni 31. března 2014.

1. Historie společnosti s ručením omezeným

S s. r. o. jako jednou z forem obchodních společností bylo možné nejdříve se setkat v německé právní úpravě v roce 1892. Německý vzor a doslova „exploze“ v zakládání těchto společností v Německu a dalších zemích postupně zavádějících tuto novou právní úpravu záhy přiměla k aktivitě i politiky v Rakousku-Uhersku.¹

V rakouském právním řádě se s. r. o. tedy objevuje až v roce 1906, kdy byl dne 6. března² přijat zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným, přičemž tento zákon platil v Československu (z důvodu recepce rakousko-uherských norem) až do roku 1950.³ Do přijetí tohoto zákona platil v Rakousku-Uhersku pro neuherské části říše zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný zákoník obchodní (ADHGB).⁴ Tento zákon ale upravoval pouze veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost i se speciální úpravou pro státem povolovanou komanditní společnost na akcie, akciovou společnost a společnou tichou.⁵

Zákon z roku 1906 byl velmi podrobný (byl členěn do osmi hlav), řešenou problematiku upravoval velmi uceleně a propracovaně. I samotná úprava s. r. ob. byla v tomto zákoně pojata široce. Zákon obsahoval kromě vlastní soukromoprávní úpravy společnosti i úpravu některých souvisejících otázek správních, úpravu podnikání zahraničních s. r. ob., úpravu daňovou a také ustanovení trestněprávní povahy.⁶ S. r. ob. byla v pojetí tohoto zákona subjektem s pevnou vnitřní strukturou a jasně stanovenými právy a povinnostmi společníků, statutárních orgánů, likvidátorů, a dále i dnes již neupraveného institutu revizorů.⁷ Díky této propracované právní úpravě se s. r. ob. začaly hojně objevovat i v prostředí Rakouska-Uherska, k čemuž přispěl i jejich velmi výhodný daňový režim (daňové zatížení bylo progresivně odstupňováno podle dosažené výše zisku; maximální daňová sazby však byla stanovena na 10% z ročního zisku a neexistence koncesního režimu, tak jako u společností akciových.⁸

Po vzniku Československé republiky došlo k převzetí celého zákona z roku 1906 tzv. recepční normou, tedy zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého. Již od poloviny 20. let 20. století se v ČSR postupně připravovala reforma

¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 2.

² Účinnost dne 6. září 1906.

³ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: POLYGON, 1999, s. 27.

⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 2.

⁵ ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin: právní úprava po novele*. Praha: Prospektrum, 2001, s. 25.

⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 3.

⁷ ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin: právní úprava po novele*. Praha: Prospektrum, 2001, s. 27.

⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 3.

zákonu o s. r. ob., zejména s cílem posílit ochranu věřitelů a menšinových společníků. Danému tématu se věnoval druhý sjezd československých právníků v Brně v roce 1925. K revizi zákona, jež měla být provedena ve vazbě na rekonstrukci obchodního práva vůbec, však pro následný politický vývoj nedošlo, a tak až do zániku ČSR v roce 1939 byl zákon z roku 1906 pouze jednou přímo novelizován, a to zákonem č. 271/1920 Sb. z. a n. Tato novela rozšířila působnost starorakouského zákona i na Slovensko a Podkarpatskou Rus a zrušila dosavadní zvýhodněný daňový režim, takže tyto společnosti byly napříště podrobeny stejným daňovým pravidlům jako společnosti akciové. Proto v období první republiky již nedocházelo k tak masovému zakládání s. r. ob., jako tomu bylo v minulosti.⁹

Politický vývoj s nástupem komunismu směřoval proti soukromému podnikání, k čemuž se s. r. ob. nehodily. K vytěsnění těchto společností došlo k 1. 1. 1951, kdy nabyl účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který zákon z roku 1906 zrušil bez náhrady. Ty z s. r. ob., které ještě přetrvávaly, byly zrušeny ze zákona. Tyto společnosti tak na 40 let zmizely z právního řádu československého státu.¹⁰

V ostatních evropských zemích mimo sovětský blok tomu tak ovšem nebylo. Státy postupně precizovaly své úpravy, zejména s cílem upřesnit ochranu menšiny společníků, posílit jistoty věřitelů společností, modernizovat některé prvky jejich organizační struktury (např. s cílem zajistit ochranu zájmů společnosti) a sblížit základní principy právní úpravy s. r. o. na evropské úrovni.¹¹ Proto byla, po společenských změnách v roce 1989, snaha přizpůsobit československý právní řád v oblasti obchodního práva moderním evropským standardům. S. r. o. se tedy do našeho právního řádu, i když ve velmi stručné podobě čítající 6 paragrafů, vrátila až v roce 1990, kdy došlo zákonem č. 103/1990 Sb. k novelizaci hospodářského zákoníku (zákon č. 109/1964 Sb.). Je možné říci, že se jednalo spíše o zákonné připuštění možnosti nového zakládání těchto společností,¹² než o novou kodifikaci.

Novou právní úpravu přinesl až zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který nabyl účinnosti 1. 1. 1992. Tento zákon byl sice podrobnější, než byla úprava v hospodářském zákoníku, kvalit starorakouského zákona č. 58/1906 ř. z. však nedosáhl ani po četných novelizacích.¹³ Tento zákon byl v rámci tzv. velké novelizace soukromého práva nahrazen k 1. 1. 2014 zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 3-4. Srov. ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 17.

¹⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 4-5.

¹¹ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 18.

¹² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 5.

¹³ Tamtéž, s. 5.

2. Rekodifikace korporátního práva

Jak jsem již uvedla výše, v úvodu své práce, ráda bych problematiku podílu společníka v s. r. o. představila na komparaci ZOK a předešlé právní úpravy, tedy ObchZ. Z toho důvodu bych ráda vymezila základní pilíře, jichž se zákonodárci drželi při tvorbě nového korporátního práva.

Ucelená rekodifikace soukromého práva (k 1. 1. 2014) vychází z pojetí, dle něž se za základní kodex považuje NOZ, přičemž ZOK vychází z teze, že upravuje pouze právní problematiku týkající se obchodních korporací, nikoliv celé obchodní právo jako ObchZ. Slovy Bohumila Havla: „*Zákon o obchodních korporacích tvoří dílčí satelit nového občanského zákoníku.*“¹⁴ Záměrem je tak odstranit zdvojenost právních institutů, dříve upravených jak v OZ, tak i ObchZ. Cílem zákonodárce tak bylo vytvořit ucelený systém soukromého práva, jenž nebude v praxi tvořit potíže a bude přístupnější široké veřejnosti. Dle Bohumila Havla, jednoho z autorů předlohy ZOK, se nová regulace snaží s. r. o. více vpustit do sféry soukromého práva.¹⁵

A jaké jsou základní změny po lednu 2014? Zejména došlo ke „ztenčení“ obchodního práva, neboť ZOK již např. neupravuje část základních ustanovení (likvidace společnosti) včetně vymezení pojmu podnikatel, hospodářskou soutěž či úpravu obchodního rejstříku. Část vymezené materie se stala součástí NOZ či je upravena v samostatném zákoně. Dále, a to je asi nejvýznamnější změna, neupravuje obchodní závazkové vztahy a instituty s tím související. Ty jsou nyní součástí NOZ. Dochází tak i k překonání rozlišování závazkových právních vztahů na obchodní¹⁶ a občanskoprávní, kdy dnes již je hovořeno pouze o soukromoprávních závazkových vztazích. Jak uvádí důvodová zpráva k ZOK z května 2011: „*Není úmyslem, pokud to nebude nezbytně nutné, aby v případě nového zákona docházelo k věcně drastickým změnám oproti stávající právní úpravě. Opačný postup by vzhledem k návaznosti jednotlivých právních předpisů na recentní obchodní zákoník silně narušoval právní jistotu.*“¹⁷

¹⁴ HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 1.

¹⁵ HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 12, s. 351.

¹⁶ Obchodní závazkové vztahy se dříve, dle ObchZ, v souvislosti s ustanovením § 261 a § 262 rozlišovaly na tzv. relativní, absolutní, relativní s občanskoprávním prvkem, absolutní neobchody a fakultativní.

¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>, s. 186.

3. Teoretické vymezení podílu

3.1 Obecné vymezení podílu

Obecné vymezení pojmu podíl je upraveno v ustanovení § 31 ZOK a uvádí, že *podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí*. Dané ustanovení se vztahuje ke všem obchodním korporacím, neboť se jedná o základní legální definici. ObchZ vymezoval obecnou úpravu podílu v ustanovení § 61 odst. 1, větě první, shodně.

Z teoretického hlediska je nutné uvést, že dřívější úprava užívala pojmu podíl i obchodní podíl, avšak při používání těchto pojmů nečinila rozdíly. Současná úprava užívá výhradně pojmu podíl.

Spolu s NOZ došlo ke změně právního režimu podílu. Dnes, po účinnosti NOZ, je podíl považován za věc nehmotnou a movitou.¹⁸ NOZ totiž dle důvodové zprávy při dělení věcí používá metodu, kdy definuje pouze jeden z pojmů párové skupiny slov,¹⁹ čímž lze obsah druhého spolehlivě zjistit argumentací a contrario a nedochází k tomu, že by určitá materie zůstala nepokryta. Jedná se o výrazný rozdíl oproti úpravě v OZ, kde podle ustanovení § 118 odst. 1²⁰ byl podíl zařazován pod jinou majetkovou hodnotu, neboť nemohl být podřazen věci ani právu. Uvedené potvrzovala i judikatura Nejvyššího soudu, když ve vztahu k podílu uváděla, že s obchodním podílem je spjata majetková hodnota, která je ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 OZ jinou majetkovou hodnotou (majetkem) a jako taková může být předmětem občanskoprávních vztahů.²¹ Z daného tedy vyplývá, že do účinnosti NOZ nebyl podíl považován za věc (neměl hmotnou podstatu), ani právo (protože reprezentoval skupinu práv), ale byl jiným zcela specifickým předmětem, který – právě proto, že byl převoditelným jedním úkonem – měl jednotný a celistvý charakter.²²

Dřívější vymezení podílu činilo v právní teorii i praxi potíže, neboť podle tehdejšího výkladu nemohl být podíl předmětem vlastnického práva, jelikož nebyl věcí. Obchodní podíl jakožto jiná majetková hodnota mohl být předmětem pouze *majitelství*, resp. majitelského práva; proto také nešlo hovořit o vlastnících obchodního podílu, ale pouze o majitelích. Tato myšlenková konstrukce měla svůj základ v 19. století a přetrvala až do OZ z roku 1964,

¹⁸ Ustanovení § 496 a § 498 NOZ.

¹⁹ Věci hmotné a nehmotné; věci movité a nemovité.

²⁰ „Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.“

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.

²² ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 74.

přičemž ke změně nedošlo ani po roce 1989.²³ Jedním z argumentů, jež zastávala část české právnické veřejnosti, proč nemohl být podíl předmětem vlastnického práva, bylo, že podíl nešlo mít fakticky ve své moci.²⁴ Při striktním výkladu tohoto argumentu však musela být zvážena ústavní ochrana daného práva, neboť Listina v čl. 11 chrání pouze právo vlastnické, nikoliv právo majitelské. Takovýto výklad by vedl k absurdním dopadům v praxi a s přihlédnutím k judikatuře Evropského soudu pro lidská práva se vycházelo z toho, že i pojem majitelství spadal pod režim ochrany čl. 11 Listiny.²⁵ Část odborné veřejnosti však sdílela názor odlišný, s nímž se plně ztotožňuji. Jan Dědič i Karel Eliáš ve svých publikacích shodně uváděli, že majetkové právo společníka k podílu (majitelství) je svým charakterem absolutní právo, jež mělo všechny atributy práva vlastnického. Karel Eliáš proto již v roce 1997 uváděl, že by byla žádoucí změna přístupu k chápání podílu.²⁶ Jak bylo uvedeno již výše, ke změně došlo až v roce 2014.

Výrazné změny základního pojetí podílu dotýkající se s. r. o. jsou v ustanovení § 32 ZOK, kdy oproti úpravě v ustanovení § 61 odst. 1 ObchZ, je stanoveno, že společník kapitálové společnosti²⁷ může mít i více než jeden podíl a dále, že v případě kapitálové společnosti může být podíl společníka představován cenným papírem. Byl tedy prolomen stav platný za dob účinnosti ObchZ, kdy společník v jedné s. r. o. mohl mít pouze jeden podíl, jenž nemohl být představován cenným papírem. Obě tyto změny nastolené ZOK, byly dříve výsadou pouze akciové společnosti. O těchto změnách budu pojednávat dále ve své práci.

3.2 Podíl jako věc

Podíl jakožto věc může být převeden či může být předmětem přechodu, dále může být předmětem zástavy nebo jiného věcného práva k věci cizí, předmětem zajišťovacího práva nebo jiného zajištění a také může být postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Podíl může být dále vkládán do základního kapitálu, do svěřeneckého fondu, přidruženého fondu apod.²⁸

To, že je dnes podíl považován za věc, s sebou však dále přináší výraznou změnu oproti stavu do roku 2014, neboť jak uvádí Petr Čech, je možné nabytí vlastnického práva k podílu, jenž není představován kmenovým listem, od neoprávněného na základě dobré víry

²³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 97- 98.

²⁴ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: POLYGON, 1999, s. 225.

²⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 98.

²⁶ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 81.

²⁷ Ustanovení § 1 odst. 2 ZOK obsahuje vymezení osobních a kapitálových společností, přičemž s. r. o. je zařazena pod společnosti kapitálové.

²⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 67-68.

(§ 1109-1113 NOZ).²⁹ Dle dřívějšího výkladu Nejvyššího soudu to možné nebylo, uváděl totiž, že extenzivní výklad ustanovení § 446 ObchZ (dnes § 1109-1113 NOZ), respektive jeho analogická aplikace na situace, pro něž nebylo určeno, by byly v rozporu s jeho povahou a účelem. Proto jej nešlo, a to ani analogicky, aplikovat na nabytí obchodního podílu v s. r. o.³⁰ V případě podílu, jenž je představován kmenovým listem, se aplikují předpisy týkající se cenných papírů (§ 1113 NOZ). Další výklad proto bude směřovat k podílům, jež nejsou představovány kmenovými listy.

Jelikož ustanovení § 1109 NOZ hovoří o věcech, jež nejsou zapsány ve veřejném seznamu, je nutné na nabytí podílu od neoprávněného uplatnit ustanovení § 1111 NOZ. Východiskem je zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rejstřících“), jenž mezi veřejné rejstříky mimo jiné řadí obchodní rejstřík, který poté dále uvádí skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku a mezi nimiž je i označení společníka a jemu připadající podíl, příp. podíly a jejich druh (§ 48 odst. 1 písm. j).³¹

Z ustanovení § 1111 NOZ vyplývá, že v daném případě musí nabyvatel prokázat dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k věci. NOZ sice obsahuje ustanovení § 7, jenž presumuje dobrou víru, ovšem v daném případě by ustanovení § 1111 NOZ působilo nadbytečně, proto je vhodné, aby nabyvatel podílu svou dobrou víru prokázal odkazem na princip materiální publicity veřejného rejstříku (§ 8 odst. 1 zákona o rejstřících). Ovšem i kdyby nabyvatel dobrou víru prokázal, vlastnictví nenabude, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu.³² Je ovšem otázkou, zda se v případě podílu taková možnost vůbec uplatní. Petr Čech k nabytí od neoprávněného uvádí, že to není nejlepší řešení, protože může např. dojít k narušení uzavřené s. r. o. tím, že se jen na základě dobré víry do ní vlomí nevítaná třetí osoba.³³

Plně s jeho názorem souhlasím, neboť i když záměrem zákonodárce bylo zřejmě učinit s. r. o. otevřenější a přístupnější, nabytím vlastnického práva od neoprávněného společnost ztrácí více na svém osobním charakteru a připodobňuje se akciové společnosti. Přitom je s. r. o., co se týče společnického korpusu, spíše společností osobní, zejména u společností s nízkým počtem společníků. Je však možné zamyslet se nad otázkou, ale to pouze při nízkém

²⁹ ČECH, Petr. S. R. O. po rekodifikaci. *Právní rádce*, 2012, č. 5, s. 15.

³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008.

³¹ j) u s. r. o. jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, jejich společníků, výše podílu každého společníka, druh podílu a popis práv a povinností s ním spojených alespoň odkazem na společenskou smlouvu uloženou ve sbírce listin a údaj o tom, zda byl na podíl vydán kmenový list.

³² Ustanovení § 1111 NOZ.

³³ ČECH, Petr. S. R. O. po rekodifikaci. *Právní rádce*, 2012, č. 5, s. 15.

počtu společníků, kdy je zároveň tvrzeno, že daná společnost má rysy spíše osobní společnosti, zda by neměli společníci více dbát na stav zápisu v obchodním rejstříku a potažmo být více informováni o ostatních společnících a jejich záměrech, čímž by eliminovali nabytí podílu od neoprávněného.

3.3 Kvalitativní a kvantitativní stránka podílu

3.3.1 Kvalitativní stránka podílu

Kvalitativní stránka podílu představuje souhrn práv a povinností plynoucích z účasti společníka ve společnosti. Přičemž každé právo a každá povinnost vedou společníka k určitému chování, jímž přispívá k realizaci účelu, pro který byla společnost založena a jímž se podílí na majetkových výsledcích činnosti společnosti.³⁴

Samotný podíl nelze chápat jako souhrn jednotlivých práv a jednotlivých povinností. Je tomu právě naopak, práva a povinnosti tvoří pevně, nerozlučitelně spojený komplex, který nelze parcelovat. Jedná se o podíl jakožto předmět právních vztahů.³⁵ Dané tvrzení bylo potvrzeno i soudní judikaturou Nejvyššího soudu, jenž v jednom ze svých rozsudků k danému uvedl, že práva a povinnosti společníka s. r. o. zásadně nelze z obchodního podílu vyčleňovat a činit je samostatným předmětem právních vztahů. Ani tehdy, je-li zřizováno „spoluvlastnictví“ k obchodnímu podílu, tak nemohou účastníci takové smlouvy zřídit „spoluvlastnictví“ jenom k jeho určité části (resp. složce), představované majetkovou hodnotou obchodního podílu, aniž by se „spoluvlastník“ stal účastníkem společenské smlouvy a aniž by nabýval podíl na veškerých právech a povinnostech společníka.³⁶

Na celistvost obchodního podílu upozorňoval i Karel Eliáš a doplnil, že podíl tvoří oba aspekty, tedy práva a povinnosti, a žádný z nich nenalézá samostatnou právní existenci. Jejich životnost je v jejich spojení. Odpadne-li jedna z nich, přestává obchodní podíl existovat, a mění se v právní institut jiný (např. ve vypořádací podíl).³⁷

Dané potvrzuje i dnes A. J. Bělohávek a dodává, že dispozice je možná teprve s právy, která nabydou formy konkrétní samostatné pohledávky nebo dluhu (např. právo na výplatu konkrétního podílu na zisku, o jehož rozdělení rozhodla valná hromada).³⁸

Jak již bylo uvedeno výše, podíl představuje určitá práva a povinnosti společníka ve společnosti. Právní úprava však v ustanovení § 32 ZOK obsahuje pouze některá práva

³⁴ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo. Meritum*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 207.

³⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 103.

³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010.

³⁷ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 77.

³⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 657.

související s podílem (zastavení, spoluvlastnictví), ovšem z navazující právní úpravy jednotlivých obchodních korporací je zřejmé, že určitá práva a povinnosti jsou předpokládány a pro každou z korporací se liší v návaznosti na samotný charakter obchodní společnosti či družstva.

V právní teorii je možné se setkat s různým dělením práv a povinností společníků ve společnosti. Jako příklad mohu uvést dělení, jenž ve své publikaci uvádí Tomáš Dvořák, tedy na práva základní (hlavní), doplňková (vedlejší) a práva minoritních společníků. Za základní právo poté považuje právo hlasovací, kontrolní či právo na podíl na zisku a vypořádání, a za doplňkové právo na dispozici s podílem. Podobně rozlišuje i povinnosti, tedy na základní (např. vkladová, ručení za závazky společnosti) a doplňkové (příplatková).³⁹ Jiné dělení práv a povinností uvádí Ludmila Lochmanová, jež práva a povinnosti společníka dělí na majetkové a nemajetkové povahy.⁴⁰ Ještě jiné dělení nabízí Jarmila Pokorná, která práva dělí na práva na majetkové plnění, práva ovlivňující činnost společnosti a ostatní práva, dále uvádí povinnost poskytnout majetkové plnění a povinnosti související s řízením a činností společnosti.⁴¹

3.3.2 Kvantitativní stránka podílu

Kvantitativní stránka podílu má dvě složky, a to výši (velikost) podílu a hodnotu (cenu) podílu.

Velikost podílu určuje rozsah práv a povinností, s nimiž se společník na společnosti účastní. Velikost je tedy relativní veličinou, podle níž lze určit, jakou váhu má pro ovlivňování činnosti společnosti každý její jednotlivý společník.⁴² Výše podílu je vyjadřována procentem nebo zlomkem, přičemž v případě s. r. o.⁴³ je výše podílu společníka určována podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu, ledaže společenská smlouva určí jinak. (Základní kapitál společnosti může např. být 200 000 Kč, přičemž společník vložil vklad 100 000 Kč; z daného příkladu tedy vyplývá, že společník má 50 % podíl či vyjádřeno zlomkem $\frac{1}{2}$).

³⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 104.

⁴⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. Ostrava: KEY Publishing, 2011, s. 143.

⁴¹ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo. Meritum*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 212.

⁴² Tamtéž, 213.

⁴³ Ustanovení § 133 ZOK.

Velikost podílu vyjádřená zlomkem či procentem ovšem nevyjadřuje spoluvlastnický podíl na společnosti, společník s 50 % podílem tedy není spoluvlastníkem poloviny majetku společnosti. Ta je totiž jako samostatný subjekt práva svébytná a suverénní.⁴⁴

Zatímco velikost podílu může být po celou dobu účasti společníka ve společnosti neměnná, hodnota podílu vzrůstá a klesá v závislosti na hospodaření společnosti a její finanční situaci v daném okamžiku.⁴⁵ (V jeden okamžik je hodnota podílu společníka např. 1 mil. Kč a v druhý, po neúspěšné obchodní transakci, 200 000 Kč).

Ráda bych upozornila na pojem vklad, jenž jsem zmínila výše. Je důležité upozornit na to, že se jedná o odlišný právní institut od institutu podílu, i když se oba pojmy vzájemně významným způsobem doplňují a ovlivňují a nelze je od sebe oddělit.⁴⁶ To dokazuje i ustanovení § 145 ZOK, který uvádí, že při rozdělení podílu musí být zachována nejnižší výše vkladu.⁴⁷

⁴⁴ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 76.

⁴⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 216.

⁴⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 96.

⁴⁷ V ObchZ dané uvádělo ustanovení § 117 odst. 3.

4. Společnost s ručením omezeným

4.1 Společnost s ručením omezeným po rekodifikaci

S. r. o. patří v České republice k nejčastěji zakládaným obchodním společnostem, neboť i když je řazena mezi společnosti kapitálové, obsahuje i prvky osobních obchodních společností, čímž je pro budoucí zakladatele atraktivní. Je možné tedy říci, že s. r. o. představuje kompromis mezi osobními společnostmi (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost) a společnostmi akciovou.

Již při prvním nahlédnutí do ZOK si každý čtenář jistě povšimne nárůstu počtu paragrafů oproti stávající úpravě v ObchZ, kde byl počet ustanovení týkající se s. r. o. něco přes třicet. Nynější úprava jich čítá kolem stovky, ovšem je nutno uvést, že v mnoha případech došlo pouze k formálnímu rozdělení delšího ustanovení na více kratších, což má přispět k větší přehlednosti celého zákona. Robert Pelikán ve svém článku pojednávajícím zejména o negativních změnách nového pojetí s. r. o. uvádí, že co se týče počtu slov, narostl text o nezanedbatelných 30%, přičemž dále uvádí, že obsahových novinek přitom není zdaleka tolik a největší podíl na bobtnání textu má jeho jistá jazyková marnotratnost.⁴⁸ Za větší přehledností v části týkající se s. r. o. nestojí pouhé zkrácení příslušných ustanovení, ale také odstranění přílišného odkazování na ustanovení o akciové společnosti,⁴⁹ což dle mého názoru, velmi usnadní práci s tímto, dnes již uceleným, textem zákona a stane se přijatelnějším a otevřenějším široké veřejnosti.

Petr Čech i Bohumil Havel se shodují v názoru na nové pojetí s. r. o., konkrétně uvádějí, že přestože daná společnost doznala řady změn, dochází zejména k jejímu zjednodušení, konkrétně v oblasti větší svobody, kdy společníkům otevírá větší prostor pro dohodu o jejich postavení. Jinými slovy dává zákon různé možnosti modifikace zákonné struktury, aniž by do toho však společníky nutil.⁵⁰

Změny je možné vidět již v úvodních ustanoveních, v nichž je s. r. o. vymezena. Ustanovení § 132 ZOK stanovuje zákonnou definici společnosti, kdy se jedná o *společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.*

⁴⁸ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 3, s. 76.

⁴⁹ Srov. např. ustanovení § 134 odst. 2 ObchZ, § 138 odst. 2 ObchZ.

⁵⁰ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 271. Srov. ČECH, Petr. S. R. O. po rekodifikaci. *Právní rádce*, 2012, č. 5, s. 14.

Může se na první pohled zdát, že základní vymezení této kapitálové společnosti prošlo po rekodifikaci výraznou změnou.⁵¹ Jedná se však jen o dílčí změnu, jež se týká základního kapitálu, který již není jedním z definičních znaků s. r. o. Jeden z autorů komentáře k ZOK uvádí, že je to jednak proto, že povinný základní kapitál je normován v ustanovení § 30 ZOK, kdy souhrn vkladů dává vznik základnímu kapitálu, a jednak v ustanovení § 142 ZOK, kde je zanesena minimální výše vkladu. Protože však je minimální výše vkladu velmi nízká (1 Kč), není základní kapitál považován za koncepční prvek s. r. o., proto vypadá z definice, a koncepčním prvkem zůstává nadále zejména omezené ručení společníků za dluhy společnosti.⁵²

Důvodem potlačení institutu základního kapitálu je zejména skutečnost, že za účinnosti ObchZ nebyl základní kapitál dostatečnou zárukou ochrany věřitelů, a byl proto nahrazen účinnější ochranou skrze zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon), takzvaným testem úpadku.⁵³

4.2 Podíl ve společnosti s ručením omezeným

První zmínka o podílu v rámci s. r. o. je v ustanovení § 133 ZOK, jenž stanovuje, že *podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným se určuje podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu, ledaže společenská smlouva určí jinak.* Jak z ustanovení vyplývá, jeho povaha je dispozitivní. Společenská smlouva může nejen výši podílu společníka určit jinak, ale současně tak může učinit u každého společníka jinak či jinak u každého podílu, jedno zda jich společník vlastní více.⁵⁴ Dané ustanovení má však své limity, není totiž možné, aby společník neměl vkladovou povinnost vůbec, a zároveň není možné porušení ustanovení § 142 ZOK, jenž stanovuje minimální výši vkladu 1 Kč. A dále je možné uvést, že prostor pro odlišnou úpravu není neomezený, mantinely odlišných kritérií a jejich vlivu jsou dány dobrými mravy, zásadami poctivého obchodního styku a také možnostmi jejich logického ospravedlnění.⁵⁵ Ivana Štenglová v komentáři k ObchZ k dané problematice uváděla: „*Proto je vždy třeba, aby byl pro stanovení odchylné výše obchodních*

⁵¹ Srov. ustanovení § 105 ObchZ.

⁵² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 271.

⁵³ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 181.

⁵⁴ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 273.

⁵⁵ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 181.

*podílů nějaký důvod. Takovým důvodem může být např. to, že se někteří společníci osobně podílejí na činnosti společnosti, zatímco jiní ne, anebo to, že se všichni společníci z důvodu osobních vazeb shodli na tom, že mají mít ve společnosti stejné postavení bez ohledu na výši vkladů, apod.*⁵⁶

Výše byla zmíněna funkce základního kapitálu v s. r. o., jež dnes již neodpovídá solventnosti ani zajištěnosti společnosti a nemá tak vypovídající hodnotu o stavu společnosti. Oproti tomu má podíl zcela jiné vlastnosti. Podíl totiž představuje souhrn práv a povinností (viz výše), jež představují základnu pro naplňování vůle společníků. Výše a nově i druh podílu má zásadní význam pro rozsah práv a povinností a tím i vymezení oproti ostatním společníkům. Slovy Veroniky Vaněčkové: „*Stanová výše podílu je měřítkem vlivu na obchodní společnosti.*“⁵⁷

Každý společník může mít pouze jeden obchodní podíl – ustanovení § 114 odst. 2 ObchZ a spolu s ním i kapitoly učebnic obchodního práva a knih pojednávajících o jednotnosti podílu v s. r. o. (např. „*Je zcela vyloučeno, aby táž osoba měla na stejné společnosti dva nebo více obchodních podílů.*“),⁵⁸ jsou od roku 2014 minulostí. Nově je v dané kapitálové společnosti možné, aby společenská smlouva určila vlastnické právo jednoho společníka k více podílům, a to i různého druhu, neboť zákon nyní umožňuje, připustí-li to společenská smlouva, vznik různých druhů podílů, přičemž jednotlivé podíly budou moci být spojeny s různými právy a povinnostmi. Více podílů různého druhu může společník nabyt při vzniku své účasti ve společnosti současně s jejím vznikem nebo při zvýšení základního kapitálu (originální nabytí podílu), případně derivativně (koupí podílu, jejich zděděním aj.).⁵⁹

Jak je výše uvedeno, v oblasti umožnění a vymezení podílů je určující společenská smlouva, přičemž toto je i její obligatorní náležitostí dle ustanovení § 146 odst. 1 písm. d) ZOK (též § 136 ZOK). V případě tedy, umožňuje-li společenská smlouva více druhů podílů (ne jen základní), pak musí přesně vymežit jaká práva a také jaké povinnosti souvisejí s určitým druhem podílu. Společenská smlouva proto může určit, že pro určité podíly platí zvláštní práva (např. právo na vyšší podíl na zisku, právo vyššího počtu hlasů na valné

⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 383-384.

⁵⁷ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 180.

⁵⁸ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 78.

⁵⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 218.

hromadě nebo společenská smlouva může upravit tzv. zaměstnanecký podíl, s nímž budou spojeny určité zaměstnanecké výhody, řešené v pracovní smlouvě v kombinaci se společenskou smlouvou apod.).⁶⁰

Zákon konkrétní označení podílů nevynechává, s jednou výjimkou, a to v souvislosti s podílem na zisku uvedeným v ustanovení § 161 odst. 3 ZOK, kde se hovoří o podílu, se kterým je spojen pevný podíl na zisku. V ostatních případech tedy bude záležet na vůli společníků, jakou úpravu pro druhy podílů ve své společenské smlouvě zvolí – každá společnost si tedy zvolí svou úpravu, jež bude nejvhodnější vzhledem k jejímu předmětu podnikání, složení, místu podnikání, apod. Bude-li však společenská smlouva o možnosti vymezení více druhů podílů mlčet, pak se bude mít za to, že společnost má pouze podíly základní, tedy takové, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti. V možnosti vlastnění více druhů podílů pro jednoho společníka spatřuji velkou výhodu, neboť s určitými podíly může být spjata vyšší rizikovost a naopak. Společník tak bude moci přizpůsobit své působení ve společnosti své aktuální možnosti investování, schopnostem či představě o seberealizování.

Důvodová zpráva uvádí, že záměrem bylo zvýšení atraktivity společnosti.⁶¹ S uvedeným názorem souhlasím, neboť pro mnohé budoucí společníky může být lákavé, že společnost má více druhů podílů, s čímž souvisí i jiná práva a povinnosti (např. přednostní právo na podíl na zisku). Různé druhy podílů tedy mohou nabízet různé možnosti, což může mnohým lépe vyhovovat, buď jejich finanční situaci, účelu, za nímž do společnosti vstupují, či jejich osobnímu přesvědčení a zájmům. Různé druhy podílů však nemusí být přínosem pouze pro společníky, ale také pro společnost samotnou. S variabilitou podílů souvisí i pravděpodobnost rozmanitosti skladby společníků, a tím i přílivu nových investic, čímž může dojít k lepšímu uplatnění společnosti na trhu a jejímu snadnějšímu odlišení od konkurence.

4.3 Kmenový list

Přibližování (a také připodobňování) se s. r. o. akciové společnosti není představováno pouze možností zavedení různých druhů podílů a v možnosti společníka vlastnit více podílů, ale i další novinkou, jež s sebou přinesl ZOK, a tím je možnost, aby byl podíl představován

⁶⁰ HAMPEL, Petr. Některé novinky v postavení společníka s. r. o. podle ZOK. *Rekodifikace & praxe*, 2012, s. 23.

⁶¹ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>, s. 219.

kmenovým listem, přičemž volba tohoto řešení je upravena již v úvodních ustanoveních, konkrétně v ustanovení § 32 odst. 2 ZOK.

Podíl společníka může být představován kmenovým listem, a to pokud převoditelnost podílu v s. r. o. nebude ničím omezena nebo podmíněna a současně, pokud připustí tuto možnost společenská smlouva. O důvodech ustanovení týkajícího se zákazu omezení či podmíněnosti bude pojednáno dále.

Je stanoveno, že kmenový list je cenným papírem na řad a na rozdíl od úpravy akcií v akciové společnosti, nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír a nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu ani jiném veřejném trhu. Důvodová zpráva uvádí, že dané omezení slouží k zajištění ochrany věřitelů.⁶² Zákon také uvádí, jaké náležitosti musí kmenový list obsahovat a stanovuje možnost vydání hromadného kmenového listu.

Zákonodárce v důvodové zprávě vysvětluje novou úpravu podílu představovaného kmenovým listem tak, že tento koncept sleduje zejména návrh nařízení o SPE, který využitelnost cenného papíru také připouští.⁶³ Dané tvrzení potvrzuje důvodová zpráva k návrhu nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti (KOM(2008)396) ze dne 25. 6. 2008 (dále jen „návrh statutu“), v níž je uváděno, že nařízení umožňuje společníkům vysoký stupeň volnosti při určování věcí souvisejících s obchodními podíly, zejména práv a povinností spojených s obchodními podíly. SPE může vydat kmenové nebo prioritní obchodní podíly. Omezení se použije pouze v případě, že jsou nezbytná v zájmu třetích osob nebo menšinových společníků.⁶⁴ Na druhou stranu samotný návrh ustanovení o cenném papíru, jež by mohl představovat podíl ve společnosti, již neuvádí (čl. 14 Obchodní podíly).

K dané neurčitosti se vyjádřil Jan Hejda, kdy uvedl: „*Návrh statutu evropské soukromé společnosti však vydání podobných listin (myšleno kmenových listů) nepředpokládá.*“⁶⁵ S jeho názorem souhlasí i Daniel Lála, jenž na výjezdním semináři obchodního práva z loňského roku uvedl: „*Ať už je výklad návrhu jakýkoli, již několik let není možné nalézt ohledně návrhu nařízení o statutu SPE konsenzus, tedy nemůžeme očekávat, že by nařízení mělo v brzké době platit. Domnívám se, že je namístě spíše se tázat, zdali vůbec kdy, a případně v jaké podobě, vstoupí nařízení v platnost. Z důvodů výše uvedených mi tedy*

⁶² Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>, s. 219.

⁶³ Tamtéž, s. 219.

⁶⁴ Návrh nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti (KOM(2008)396) [online]. In: *Eur-lex.europa.eu*, 2008 [cit. 23. října 2013]. Dostupné na <eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0396:FIN:CS:PDF>.

⁶⁵ HEJDA, Jan. Právní úprava podílu ve společnosti s ručením omezeným v rekodifikačním návrhu zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 3, s. 72.

není jasné, proč zákonodárce zdůvodňuje umožnění vydání kmenových listů právě zachováním konkurenceschopnosti české společnosti s ručením omezeným v porovnání s evropskou soukromou společností, která možná nebude nikdy existovat.⁶⁶ Shodný názor Lály i Hejdy je zřejmě veden neupravením kmenových listů přímo v samotném návrhu statutu.

V daném případě je nutné se zamyslet nad tím, proč měl český zákonodárce v úmyslu připodobnit českou úpravu s. r. o. SPE, kdy navíc pouhý návrh statutu pochází z roku 2008 a český zákonodárce tak nemohl s určitostí předvídat další vývoj legislativních procesů Evropské unie, což dnes dokládá fakt, že úprava SPE nebyla dodnes přijata. Je možné připustit, že záměrem zákonodárce zřejmě bylo vytvořit konkurenceschopnou společnost, jež by byla na evropské úrovni a mohla tak českým právníkům osobám založeným ve formě SPE otevřít širší trh své působnosti a tím jim i dopomoci k vyšší ziskovosti, popř. potenciálně přilákat zahraniční investory. Jak ale uvádí Tomáš Dvořák, nejsou žádné důkazy o tom, že by čeští podnikatelé po přijetí nařízení o SPE raději volili právní úpravu SPE před s. r. o. Navíc s přihlédnutím ke spíše konzervativnějším náhledům českého právního stavu, tak české podnikatelské veřejnosti, se lze spíše domnívat, že by tato možnost, až na výjimky, nebyla využívána. A jak dále uvádí, tento předpoklad podporují i zkušenosti s právní úpravou již existujících evropských hospodářských zájmových sdružení (EHZS), evropských společností (ES) a evropských družstevních společností (SCE), které žádné větší obliby nedosáhly ani v České republice, nýbrž ani v celé Evropské unii.⁶⁷

Na závěr těchto úvah bych ráda vyslovila svůj souhlas s Danielem Lálou i Janem Hejdou, neboť nikoliv zavedení možnosti kmenových listů, ale jejich zdůvodnění odkazem na SPE bylo předčasné, neboť konečná úprava SPE ještě ani dnes nebyla přijata.

Jak jsem již uvedla výše, ZOK v ustanovení § 138 uvádí výčet náležitostí, jež musí každý kmenový list obsahovat. Jedná se tedy o obligatorní náležitosti kmenového listu. Kmenový list musí obsahovat označení, že se jedná o kmenový list, dále jednoznačnou identifikaci společnosti, výši vkladu připadající na podíl, jednoznačnou identifikaci společníka, označení podílu, k němuž je kmenový list vydán, a označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů (zákon také uvádí, kdy může být podpis nahrazen otiskem).

⁶⁶ LÁLA, Daniel. Změny v převodu (obchodního) podílu a kmenového listu ve společnosti s ručením omezeným [online]. In: *www.prf.cuni.cz*, 2013 [cit. 23. října 2013]. Dostupné na <www.prf.cuni.cz/daniel-lala-1404046225.html>.

⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 669.

V souvislosti s obligatorními náležitostmi otevřel otázku Tomáš Dvořák, jenž uvažoval, zda tyto náležitosti musí mít kmenový list v době vydání, přičemž po dobu existence kmenového listu se již nemění, nebo musí být každá dílčí změna vyznačena.⁶⁸ S výjimkou náležitosti týkající se identifikace společníka, k jejíž změně dochází v důsledku změny v osobě společníka, a to formou rubopisu (viz níže), zcela souhlasím s jeho názorem, že s každou další dílčí změnou některé z obligatorních náležitostí kmenového listu musí dojít i k jejímu vyznačení na příslušném kmenovém listu nebo musí být dosavadní kmenový list vyměněn za nový. Tento závěr je snadno odůvodnitelný, neboť kmenový list představuje podíl společníka, kdy převoditelnost tohoto podílu není omezena nebo podmíněna, tím tedy bude k převodům docházet pouhým rubopisováním a předáním kmenového listu nabyvateli, proto bude vždy nezbytné, aby se vlastník podílu společnosti prokazoval výhradně kmenovým listem, jenž bude mít všechny obligatorní náležitosti vyznačeny v aktuální, skutečné a platné podobě.

Zákon také dává možnost nahrazení kmenových listů hromadným kmenovým listem, přičemž musí kromě obligatorních náležitostí stanových pro kmenové listy obsahovat i údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje, a označení podílů, které nahrazuje. Tato úprava v ustanovení § 138 odst. 2 ZOK navazuje na obecnou právní úpravu obsaženou v ustanovení § 524 NOZ (hromadná listina).

⁶⁸ DVOŘÁK, Tomáš. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 673.

5. Dispozice s podílem

Jak již bylo uvedeno výše, podíl je nyní pojímán jako věc a nemohou tedy již vznikat pochybnosti o tom, že je předmětem vlastnictví. Předmět a obsah vlastnického práva je vymezen v ustanovení § 1011 a § 1012 NOZ. Přičemž toto základní vymezení vlastnického práva se značně odlišuje od dřívější úpravy v OZ.

Dnes je obsah vlastnického práva vymezen tak, že *vlastník má právo se svým vlastnictvím libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit, přitom je omezován pouze právním řádem a subjektivními právy jiných osob*. Jak uvádí důvodová zpráva k NOZ: „Upustilo se tedy od kazuistického a neúplného výčtu dílčích vlastnických oprávnění, uvedených v § 123 OZ (právo držet, užívat, požívat plody a užitky předmětu vlastnictví a nakládat s ním).“⁶⁹

Vlastník tedy může podíl převést, zastavit, směnit, rozdělit, podíl dále může být ve spoluvlastnictví více osob či v SJM, a v neposlední řadě může být podíl i předmětem dědění.

5.1 Převod podílu

S. r. o., jak již bylo výše uvedeno, je zákonem (§ 1 odst. 2 ZOK) řazena mezi společnosti kapitálové, ovšem v rámci dispozic s podílem, zejména pak v případě převodu, jsou zřejmé znaky osobních společností, kdy sama společnost (prostřednictvím vůle svých společníků) větší či menší mírou omezuje převoditelnost podílu a tím usměrňuje, či případně zabraňuje, změnám v počtu či osobách společníků a zejména pak v příchodu třetích (neznámých) osob do společnosti. Veronika Vaněčková uvádí, že s. r. o. je obchodní společností uzavřeného typu stojící na principu omezené převoditelnosti podílů.⁷⁰ Dle mého názoru je však toto tvrzení nutné vztáhnout již pouze k převodům „běžných“ podílů, tedy takových, které nejsou představovány kmenovými listy. Protože co do převoditelnosti kmenový listů je s. r. o. spíše společností otevřenou, neboť v případě vydání kmenových listů musí být jimi představované podíly převoditelné bez omezení a bez podmínek.

⁶⁹ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku z 11. dubna 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=71122>>, s. 812.

⁷⁰ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 273.

5.1.1 Převod podílu podle ObchZ

Základní dispozicí s podílem je jeho převod. ObchZ převod podílu upravoval v ustanovení § 115, kdy se odstavec první zabýval převodem na společníka a odstavec druhý převodem na třetí osobu, další dva odstavce upravovaly náležitosti smlouvy o převodu a účinky převodu.

Převod podílu na jiného společníka byl koncipován tak, že jej zákon zásadně připouštěl, i když jej společenská smlouva neupravila, byl však vázán na souhlas valné hromady.⁷¹ Jelikož se jednalo o úpravu dispozitivní, je možné uvést, že společenská smlouva mohla převoditelnost na jiného společníka podmínit i dalšími náležitostmi či stanovit souhlas jiného orgánu, dále mohla uvést, že podíl je možné převést na jiného společníka bez omezení, čímž by takový převod byl umožněn vždy a bez jakýchkoliv překážek převodu, na druhou stranu mohla společenská smlouva takový převod i vyloučit. Petr Čech uváděl možnost, kdy společenská smlouva mohla vyloučit převod podílu na jiného společníka v případě, jestliže by celkový podíl nabyvatele ve společnosti po převodu přesáhl stanovenou hranici (např. 50 %), a tím zamezit ovládnutí společnosti některým ze společníků.⁷²

Převod podílu na třetí osobu byl možný pouze v případě, stanovila-li tak společenská smlouva. Dále zákon uváděl, že společenská smlouva mohla podmínit převod podílu na třetí osobu souhlasem valné hromady. I zde byla úprava dispozitivní v možnosti různých náležitostí či podmíněností převodu podílu na třetí osobu. Společenská smlouva mohla např. vymezit kritéria, jež musela třetí osoba naplnit, aby mohla nabýt podíl (např. se muselo jednat o podnikatele v určitém oboru, o fyzickou osobu, o příslušníka vymezené skupiny apod.), anebo společenská smlouva mohla z nabytí podílu určitý okruh osob vyloučit (např. stanovila, že podíl nesmí nabýt konkurent společnosti). Stejně tak mohla společenská smlouva podmínit souhlasem valné hromady převody jen na stanovené okruhy osob, zatímco zbylé třetí osoby mohly podíl nabývat bez tohoto souhlasu atd.⁷³ Rozdílem oproti převodu na jiného společníka tkvěl v tom, že v případě, že by společenská smlouva nijak převod na jiného společníka či jinou osobu neupravila, pak by převod na jiného společníka možný byl, i když se souhlasem valné hromady, ale na třetí osobu nikoliv. Měla-li však společnost jediného společníka, byl podíl na třetí osobu převoditelný vždy.

Výše uvedené podmínky pro převoditelnost se však neuplatnily v případě, kdy byl podíl převáděn jako součást podniku: „*Nebyl-li obchodní podíl součástí převáděné části*

⁷¹ ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu I. *Právní rádce*, 2007, č. 5, s. 16.

⁷² Tamtéž, s. 16.

⁷³ Tamtéž, s. 16.

*podniku, je třeba, aby byly splněny podmínky pro převod obchodního podílu stanovené zákonem a společenskou smlouvou. Pokud by obchodní podíl součástí podniku byl, splnění těchto podmínek by nebylo potřebné.*⁷⁴

V případě podmíněnosti převodu souhlasem valné hromady se objevila otázka, v jakém okamžiku měla valná hromada svůj souhlas vyslovit. Odpověď přinesla judikatura, konkrétně je možné uvést usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005, kde bylo uvedeno: „*Vyžaduje-li zákon k účinnosti právního úkonu souhlasu valné hromady, může být souhlas dán (nevyžaduje-li zákon předchozí souhlas) před i po uzavření smlouvy; tento závěr se uplatní i ve věci souhlasu valné hromady s převodem obchodního podílu.*“

Petr Čech se zabýval i tím, zda bylo nutné, aby byl valné hromadě překládán text smlouvy o převodu podílu (včetně např. cenových podmínek, za kterých se obchodní podíl převáděl), či zda stačilo, jestliže valná hromada schválila osobu nabyvatele a výši podílu, jenž na něj měl přejít. Nejvyšší soud se tímto problémem nezabýval, avšak autor článku se domníval, dle posouzení judikatury vztahující se k jiným ustanovením ObchZ, že plně stačilo, schválila-li valná hromada osobu nabyvatele a velikost podílu, který na něj převodce hodlal převést.⁷⁵

Právní základ smlouvy o převodu obchodního podílu tkvěl v ustanovení § 115 ObchZ. Specifikum této smlouvy spočívalo v tom, že byla nejenom konsensuálním obligačním právním úkonem, na jehož základě se převod realizoval (titulus), nýbrž také úkonem solučním (reálným), jehož účinností docházelo k přechodu podílu z převodce na nabyvatele (modus).⁷⁶ Smlouva o převodu podílu byla dále řazena mezi tzv. absolutní obchody, tato smlouva se tedy vždy řídila ObchZ – ustanovení § 261 odst. 3 písm. a) ObchZ.

ObchZ uváděl obligatorní náležitosti smlouvy o převodu podílu, mezi něž řadil písemnou formu smlouvy, přičemž podpisy na ní musely být úředně ověřeny, a dále prohlášení nabyvatele, který nebyl společníkem, že přistupuje ke společenské smlouvě, případně ke stanovám (tato podmínka musela být splněna i v případě jednočlenné společnosti). K danému je možné připojit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2006, které uvádělo: „*Jak vyplývá z ustanovení § 115 odst. 3 ObchZ, nabyvatel obchodního podílu se nestává účastníkem společenské smlouvy, popřípadě stanov ze zákona, ale zákon váže účastenství na jeho jednostranný právní úkon, výslovné prohlášení*

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 870/2005.

⁷⁵ ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu I. *Právní rádce*, 2007, č. 5, s. 16.

⁷⁶ ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu II. *Právní rádce*, 2007, č. 6, s. 23.

ve smlouvě o převodu obchodního podílu, že přistupuje ke společenské smlouvě, popřípadě ke stanovám. Teprve tímto prohlášením se stává účastníkem společenské smlouvy a osobou ze společenské smlouvy oprávněnou a zavázanou, osobou podrobenou režimu společenské smlouvy. Bez uvedeného prohlášení by se nabyvatel obchodního podílu nestal účastníkem společenské smlouvy, což je stav, kterému obchodní zákoník brání právě tím, že z prohlášení činí podstatnou část smlouvy o převodu obchodního podílu, jejíž nedostatek způsobuje neplatnost smlouvy.“

Judikatura k obligatorním náležitostem smlouvy o převodu podílu přiřadila i určení, zda se jedná o úplatný či bezúplatný převod, přičemž nedostatek této náležitosti způsoboval neplatnost celé smlouvy: „Smlouvu o převodu obchodního podílu podle § 115 ObchZ lze využít jak pro úplatný, tak pro bezúplatný převod. Aby byla smlouva o převodu obchodního podílu určitým právním úkonem, musí být z jejího obsahu zjistitelné, zda úmysl účastníků směřoval k uzavření smlouvy o úplatném nebo o bezúplatném převodu.“⁷⁷ Toto své zdůvodnění zopakoval Nejvyšší soud i v jednom ze svých pozdějších rozhodnutí a zároveň připustil možnost uvedení ceny v příloze ke smlouvě: „Není vyloučeno, aby byla dohoda o ceně součástí přílohy ke smlouvě o převodu obchodního podílu. Taková dohoda však musí vždy mít, vzhledem k předepsané písemné formě smlouvy o převodu obchodního podílu, písemnou formu.“⁷⁸

Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. 29 Odo 1241/2004 však vyplývalo, že příloha musela být uzavřena nejpozději se smlouvou o převodu podílu: „Není pochyb o tom, že dohodou účastníků (v praxi často označovanou jako dodatek ke smlouvě) lze změnit (a tedy i doplnit) pouze platně uzavřenou smlouvu. Není-li smlouva platně uzavřena, nelze se platně dohodnout na změně jejího obsahu, neboť z neplatně uzavřené smlouvy nevznikly účastníkům žádné závazky, takže se logicky nelze dohodnout ani na jejich změně a nelze tedy ani dodatečnou dohodou o chybějící náležitosti smlouvy zhojit její neplatnost. Přitom není podstatné, v jakém časovém odstupu se účastníci dohodli na změně smlouvy. Jiná situace by nastala, pokud by dohoda (v daném případě dohoda o ceně převáděného obchodního podílu) byla přílohou uzavírané smlouvy a účastníci by na její obsah ve smlouvě odkázali. Právní závěr odvolacího soudu o tom, že je-li cena obchodního podílu uvedena v dodatku ke smlouvě o jeho převodu, byla smlouva platně uzavřena, je proto v posuzovaném případě nesprávný, resp. právní posouzení věci odvolacím soudem je neúplné, když se nezabýval tím, jakou povahu měl „dodatek“ ke smlouvě – zda šlo o dohodu o změně smlouvy

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 97/2000.

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.

(tj. *dotatek ke smlouvě*) či o *přílohu smlouvy*. Přitom musí mít *odvolací soud na paměti, že rozhodující pro posouzení uvedené listiny není její označení, ale to, zda byla součástí uzavírané smlouvy a byla podepisována spolu s ní, nebo zda k dohodě o jejím obsahu došlo a byla podepsána až poté, co účastníci uzavřeli smlouvu.*“ Je nutné připojit: „*Taková dohoda však musí vždy mít, vzhledem k předepsané písemné formě smlouvy o převodu obchodního podílu, písemnou formu.*“⁷⁹

OZ upravoval v ustanovení § 31 a násl. zastoupení na základě plné moci, což bylo možné využít i pro osobu či osoby, jež chtěly převádět podíl v s. r. o. Ustanovení § 31 odst. 4 OZ normovalo, že je-li třeba, aby právní úkon byl učiněn v písemné formě, musí být plná moc udělena písemně. Jelikož byla písemná forma smlouvy o převodu podílu ve společnosti obligatorní náležitostí, musela i plná moc tedy být v písemné formě. Zákon však také normoval nutnost ověření podpisů na smlouvě o převodu. Jak uváděl Petr Čech, dlouho nebylo zřejmé, zda je tento požadavek nutné vztáhnout na plnou moc k uzavření smlouvy.⁸⁰ Odpověď na tuto nejasnost přinesla judikatura Nejvyššího soudu, která stanovila nutnost ověření podpisu na plné moci v případě smlouvy o převodu podílu: „*Nebylo by logické požadovat, aby zmocněnec nechal ověřit svůj podpis na smlouvě o převodu obchodního podílu a tím postavil najisto, že je skutečně osobou, která svědčí udělená plná moc, aniž by bylo najisto postaveno, že osoba, která plnou moc podepsala, je osobou oprávněnou takovou plnou moc udělit.*“⁸¹ Nebyl-li tento požadavek naplněn, smlouva o převodu podílu byla neplatná.⁸²

Přínos četné judikatury týkající se převodu podílu nesouvisel výhradně s náležitostmi smlouvy o převodu, ale Nejvyšší soud přispěl i uvedením, že v případě převodu má být společník vůči společnosti vázán přiměřenou loajalitou: „*Jednou ze zásad, kterými se řídí obchodní zákoník, je princip loajality společníka vůči společnosti, který je základním východiskem všech jeho povinností. Princip loajality je výkladovým pravidlem, v jehož rámci je třeba interpretovat jednotlivé dílčí povinnosti společníka vůči společnosti. Za použití principu loajality pak lze nepochybně dovodit, že jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby převodem obchodního podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti, resp. aby právo převést obchodní podíl nezneužil*“

⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.

⁸⁰ ČECH, Petr. K převodu obchodního podílu. *Právní rádce*, 2007, č. 11, s. 30.

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. května 2007, sp. zn. 29 Odo 894/2006.

⁸² ČECH: K převodu obchodního podílu. *Právní rádce*, 2007, č. 11, s. 30.

k obejití povinností, jež by mu jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkursu na majetek společnosti.“⁸³

V posledním odstavci ustanovení § 115 ObchZ bylo normováno, že účinky převodu podílu nastávaly vůči společnosti dnem doručení účinné smlouvy o převodu. V právní teorii existovaly do roku 2001 dva názory na účinnost smlouvy o převodu podílu ve vztahu ke společenské smlouvě. Jeden z názorů měl za to, že převod podílu na třetí osobu i jiného společníka vždy současně vyžadoval změnu společenské smlouvy. Dále bylo uváděno, že kromě uzavření smlouvy o převodu podílu bylo vždy bez pochyby a ve všech případech nutno ještě provést změnu společenské smlouvy, již mohli uskutečnit jen společníci nebo orgány společnosti. Z toho pak bylo dovozováno, že rejstříkovému soudu musela být doložena jak smlouva o převodu podílu, tak změna společenské smlouvy.⁸⁴ Opačný názor zastávali autoři jedné z učebnic obchodního práva, dle nichž se společenská smlouva měnila ze zákona a nebylo tak zapotřebí dalších právních skutečností a nebylo proto, a v podstatě ani právně možné, přijímat zvláštní rozhodnutí o změně společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny.⁸⁵ Novelizací ObchZ, jejíž účinnost nastala k 1. 1. 2001, se daný výkladový problém vyřešil, neboť od tohoto data ObchZ výslovně v ustanovení § 141 odst. 1 uváděl, že rozhodování valné hromady o převodu podílu se nepovažuje za změnu společenské smlouvy,⁸⁶ o tomto rozhodnutí však musel být pořízen notářský zápis. K tomu je nutné připojit i názor Nejvyššího soudu, který udával okamžik změny společenské smlouvy: „*Tímto jednostranným úkonem (myšleno přistoupením ke společenské smlouvě či stanovám) také dochází ke změně společenské smlouvy v osobách účastníků a proto již následně není třeba uzavírat odpovídající dohodu o změně společenské smlouvy.*“⁸⁷

5.1.2 Převod podílu podle ZOK

Převodem podílu se v ObchZ zabývalo pouze ustanovení § 115. Nová právní úprava je širší, kdy jsou tomuto oddílu věnována ustanovení § 207-210. K navýšení počtu ustanovení došlo jednak z toho důvodu, že podíl společníka může být nově představován kmenovým listem, tím tedy dochází k převodu podílu jiným způsobem, a dále proto, že zákon nyní

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006.

⁸⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku, II. část, § 56-260 (s přihlédnutím k evropskému právu)*. Praha: Linde, 1995, s. 264.

⁸⁵ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: POLYGON, 1999, s. 306-307.

⁸⁶ Dle ustanovení § 127 odst. 3 ObchZ v návaznosti na ustanovení § 125 odst. 1 písm. o) ObchZ postačila prostá většina hlasů přítomných společníků.

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2006.

normuje odlišně podmínky udělení souhlasu s převodem podílu a s tím související možnosti dalšího postupu v případě, kdy souhlas udělen nebude.

Důvodová zpráva k převoditelnosti podílů pouze uvádí: „*Pojetí převoditelnosti podílu se v obecné rovině nemění s tím, že možnost podmínit převod souhlasem některého z orgánů společnosti je myšlena obecně, tedy na skutečnost převodu, nikoliv na určení konkrétní osoby. Pakliže se ovšem společenská smlouva od dikce zákona odchýlí a upraví nutný souhlas i s konkrétní osobou, pak bude platit tato přísnější úprava.*“⁸⁸

ZOK nejdříve normuje převod podílu v rámci společnosti, tedy na jiného společníka, kdy je v ustanovení § 207 odst. 1 ZOK upravena možnost tohoto převodu bez jakékoliv podmíněnosti. Tedy, pokud úprava převodu na jiného společníka nebude v rámci společnosti řešena, bude vždy možná. Společníci nemají ze zákona zřízeno předkupní právo k podílu, ale je možné ho založit společenskou smlouvou, a to i jako právo věcné povahy (§ 2140 a násl. NOZ).⁸⁹

Přestože daný zákon neuvádí výčet kogentních ustanovení, tak jako to činil ObchZ v ustanovení § 263, mám za to, že odstavec první ustanovení § 207 ZOK má tyto kogentní vlastnosti. Při své úvaze vycházím ze skutečnosti, že v daném odstavci není uvedena možnost odlišné úpravy ve společenské smlouvě či jiným způsobem. Přičemž odstavec druhý, jenž na dané ustanovení navazuje, pojednává o možném podmínění převodu podílu souhlasem některého z orgánů společnosti, jež může stanovit společenská smlouva. Z toho tedy vyplývá, že společenská smlouva může stanovit pouze podmíněnost převodu podílu na jiného společníka, avšak nemůže jej zcela vyloučit.

Odstavec druhý zmíněného ustanovení tedy uvádí možnost podmínění souhlasem k převodu podílu na jiného společníka, kdy má takto normovat společenská smlouva, přičemž souhlas může udělit některý z orgánů společnosti. Je možné tedy uvažovat o valné hromadě, jednatelem (jednatelech) či např. o dozorčí radě. V případě udělování souhlasu valnou hromadou je zapotřebí dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků, neboť se jedná o přijetí rozhodnutí, v jehož důsledku se mění společenská smlouva (§ 147 odst. 2 a § 171 odst. 1 písm. b) ZOK) – v důsledku přijetí tohoto rozhodnutí, tedy souhlasu valné hromady, dojde účinností smlouvy o převodu podílu ke změně společenské smlouvy. Neužije se tak ustanovení § 171 odst. 1 písm. a) ZOK, kdy by bylo potřeba navíc rozhodnout o změně obsahu

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>, s. 226.

⁸⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399. Srov. BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957.

společenské smlouvy. Je však zapotřebí, aby toto rozhodnutí valné hromady bylo osvědčeno veřejnou listinou, tedy notářským zápisem. Jak uvádí A. J. Bělohávek, pokud je orgánem udělujícím souhlas jiný orgán než valná hromada, notářský zápis se nevyžaduje. Společník, který převádí podíl, ani společník, který podíl nabývá, nejsou z hlasování na valné hromadě vyloučeni.⁹⁰ Požadavku notářského zápisu však bude možné se vyhnout za pomoci rozhodování valné hromady per rollam (§ 175 a násl. ZOK); pokud tento způsob hlasování nebude vyloučen společenskou smlouvou. Postačí totiž, aby byly podpisy společníků na jejich vyjádřeních k navrhovanému rozhodnutí úředně ověřeny (§ 175 odst. 3 ZOK).⁹¹

Jak je výše uvedeno, dle dřívější právní úpravy a zejména dle výkladu judikatury, docházelo ke změně společenské smlouvy v jiném okamžiku, a to jednostranným právním úkonem, tedy přistoupením společníka ke společenské smlouvě. V současné době se však již přistoupení jako jednostranný právní úkon nevyžaduje, přistoupení ke společenské smlouvě společnosti nastává ze zákona nabytím podílu (§ 209 odst. 1 ZOK). Dle obou právních úprav je však shodné, že nebylo a není zapotřebí, speciálního rozhodnutí o změně společenské smlouvy.

Bohumil Havel v komentáři k ZOK uvádí, že v případě změny společenské smlouvy směřující k omezení převoditelnosti podílu, musí být přijata se souhlasem všech společníků nebo těch, kterých se změna týká. Vyplývá to z ustanovení § 171 odst. 2 ZOK, které stanovuje nutnost souhlasu všech společníků, kterým se zasahuje do práv nebo povinností. Z toho vyvozuje, že zákon tak umožňuje i to, aby byla pravidla odlišná pro různé druhy podílů.⁹²

Zákon dále stanovuje (stará právní úprava toto neobsahovala), jaké má důsledky neudělení souhlasu orgánu společnosti s převodem podílu na jiného společníka. Není-li souhlas udělen do 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu podílu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy. Odstoupením od smlouvy se závazek zrušuje od počátku (§ 2004 odst. 1 NOZ). Smlouva o převodu podílu však může lhůtu či následky neudělení souhlasu normovat jinak, jedná se tedy pouze o dispozitivní úpravu a účastníci smlouvy si mohou tyto záležitosti upravit dle svého. Pokud je však převod podmíněn souhlasem, pak smlouva o převodu podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen.

⁹⁰ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 958.

⁹¹ PRIELOŽNÝ, Milan. K novým nejasnostem při udělování souhlasu s převodem podílu v s. r. o. [online]. In: *Epravo.cz*, 13. března 2014 [cit. 13. března 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novym-nejasnostem-pri-udelovani-souhlasu-s-prevodem-podilu-v-sro-93845.html>>.

⁹² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399.

Poslední zmíněná věta má, na rozdíl od předchozí uváděné, charakter kogentní.⁹³ Z principu věci totiž není možné, aby shodným projevem účastníků smlouvy došlo k vyloučení ustanovení společenské smlouvy normující souhlas s převodem; ad absurdum by tak došlo k situaci, kdy by společenská smlouva mohla být změněna pouhým projevem dvou společníků mimo valnou hromadu.

Dále je stanoveno, že pokud je orgán, jenž je dle společenské smlouvy oprávněn udělit souhlas, nečinný nebo neudělí souhlas bez udání důvodu, může společník po zániku smlouvy (tedy po odstoupení) vystoupit ze společnosti – tzv. abandonní právo. Tohoto svého práva však musí společník využít do 1 měsíce ode dne zániku smlouvy, jinak se k vystoupení nepřihlíží. Uvedenou lhůtu je možné zařadit mezi lhůty prekluzivní, neboť po jejím marném uplynutí právo na vystoupení zaniká. Zákon uvádí, že ustanovení § 164 ZOK se v daném případě použije obdobně. Přičemž toto zmíněné ustanovení normuje vystoupení společníka ze společnosti v případě, kdy nehlasoval pro příplatkovou povinnost vázanou k jeho podílu. Nejdůležitější podmínkou pro využití tohoto práva společníka je splnění jeho vkladové povinnosti spojené s podílem, k němuž chce ze společnosti vystoupit. Vystoupení společníka je pak účinné posledním dnem měsíce, ve kterém došlo k písemnému oznámení o jeho vystoupení.

Hlavním důvodem právní úpravy zde obsažené je ujištění společníků, že v případě bezdůvodného neumožnění převodu podílu na jiného společníka nejsou ve společnosti navždy, proti své vůli, „uzamčeni“, ale mají možnost využít i jiných způsobů, jak svou účast na dané společnosti ukončit. Vystoupením ze společnosti je účast společníka ukončena, podíl se stává uvolněným a společníkovi náleží právo na vypořádací podíl.⁹⁴

ZOK v ustanovení § 208 normuje převod podílu na třetí osobu, tedy na osobu, která není společníkem dané společnosti. Neurčí-li společenská smlouva jinak, může společník převést podíl na třetí osobu jen se souhlasem valné hromady. Je zde vidět odlišnost jak od úpravy převodu podílu na jiného společníka, tak i změnu oproti úpravě převodu na třetí osobu dříve upravenou v ObchZ. Na rozdíl od úpravy převodu na jiného společníka v rámci režimu ZOK, je převoditelnost na třetí osobu primárně normovaná jako podmíněná souhlasem valné hromady. V úpravě ObchZ byla převoditelnost na třetí osobu možná (na rozdíl od ZOK) pouze v případě, kdy ji společenská smlouva výslovně připustila, shodně mohly být stanoveny

⁹³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399.

⁹⁴ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 274.

podmínky podmíněnosti převodu. V rámci ZOK tak může společenská smlouva převoditelnost zatížit i jinými podmínkami, než které stanovuje zákon, změnit orgán vyslovující souhlas či může takový převod učinit nepodmíněným.

Zákon opět uvádí kogentní podmínku, stejně jako v případě převodu na jiného společníka, kdy převod podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen. Výše uvedené pojednání týkající se souhlasu valné hromady je možné shodně použít i v rámci tohoto převodu.

Pokud není souhlas orgánu společnosti udělen do 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy, ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak. Totéž oprávnění zákon přiznává i v případě převodu podílu na jiného společníka, ovšem v rámci převodu na třetí osobu již zákon nenabízí možnost vystoupení ze společnosti.

Udělení souhlasu, jímž může být podmíněn převod podílu (na společníka i na třetí osobu), může být ze strany orgánu společnosti podle A. J. Bělohlávka učiněno před i po uzavření smlouvy o převodu podílu, i když to zákon výslovně nenormuje.⁹⁵

Smlouva o převodu podílu není upravena jako zvláštní smluvní typ, proto se použije obecná úprava dle NOZ pro smlouvu kupní, darovací, směnnou či o zajišťovacím převodu práva. A. J. Bělohlávek dále uvádí, že shodně jako v případě ObchZ, musí být ve smlouvě o převodu uvedeno, zda se jedná o úplatný nebo bezúplatný převod, a v případě, že se jedná o smlouvu úplatnou, musí být v této smlouvě vyjádřena i kupní cena podílu, byť může být obsažena v jiné listině, a to například v dodatku smlouvy.⁹⁶ Při svých konstatováních vychází z konstantní judikatury Nejvyššího soudu, jež dané potvrzovala již v době účinnosti ObchZ, a o níž bylo pojednáno v části týkající se převodu podílu dle ObchZ.

Odlišný názor na uvedení ceny v případě úplatné smlouvy má však Petr Čech, jenž ve svém článku naopak uvádí, že neuvedení kupní ceny nově nezaloží neplatnost. Své úvahy opírá právě o podřazení smlouvy o převodu podílu pod některý ze smluvních typů uvedených v NOZ, čímž se užije i ustanovení § 1792 NOZ, které uvádí, že není-li ujednána výše úplaty, pak se použije cena obvyklá.⁹⁷

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů, v § 2 odst. 1 vymezuje pojem cena obvyklá: „*Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodejích stejného, popřípadě obdobného majetku*

⁹⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957.

⁹⁶ Tamtéž, s. 957.

⁹⁷ ČECH, Petr. S. R. O. po rekonstrukci. *Právní rádce*, 2012, č. 5, s. 15.

nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby.“

Vymezení ceny obvyklé jako ceny tržní ovšem způsobuje rozpor s obecným vymezením podílu v s. r. o., neboť zde nemůže být podíl představovaný kmenovými listy obchodovatelný (§ 137 odst. 4 ZOK). Dle mého názoru se proto zřejmě bude užívat obvyklý způsob určení ceny, tedy pomocí znaleckého posudku či např. účetní závěrky.

Jelikož se oba autoři shodují v tom, že smlouva o převodu podílu není zvláštní smluvní typ a užijí se na ni ustanovení ostatních smluvních typů, jež budou v konkrétním případě převodu nejlépe vyhovovat, pak souhlasím s druhým uvedeným názorem, ovšem s výjimkou týkající se kmenových listů. Pro podíly, jež nejsou představovány kmenovými listy, tedy bude možné využít cenu obvyklou v době a místě uzavření smlouvy a pro podíly představované kmenovými listy se využije obvyklý způsob určení ceny. Můj názor vyplývá z faktu, že není-li smlouva o převodu zvláštní smluvní typ a použijí-li se na ni ustanovení jiných smluvních typů, přičemž zákon neobsahuje ustanovení, jež by se neměla na smlouvu o převodu podílu aplikovat, pak se aplikují všechna zákonná ustanovení, tedy i ta, jež se týkají způsobu stanovení ceny v případě úplatné smlouvy, vyjma kmenových listů.

Zákon dále v ustanovení § 209 ZOK k převodu normuje, že nabytím podílu přistupuje nabyvatel ke společenské smlouvě společnosti. Je možné uvést, že je to bez ohledu na to, zda je nabyvateli znám její obsah.⁹⁸ Na tomto místě je možné uvažovat o možném omylu při uzavírání smlouvy o převodu podílu, jenž může nastat právě v důsledku neznalosti obsahu společenské smlouvy. Omyl je normován v ustanoveních § 583-585 NOZ, přičemž zákon nově rozlišuje mezi okolnostmi rozhodující pro vznik smlouvy či okolnostmi vedlejší. Dle mého názoru, je společenská smlouva okolností rozhodující, neboť obsahuje všechny podstatné náležitosti týkající se společnosti a úpravu jejích vnitřních vztahů (§ 122 a násl. NOZ). Pokud by omyl byl vyvolán druhou stranou, což by v daném případě bylo pravděpodobné, neboť převádějícím bude společník dané společnosti, kterému je obsah společenské smlouvy ve většině případů znám, s ohledem na právo na informace (§ 155 a násl. ZOK), pak by se takové jednání považovalo za neplatné (relativní neplatnost).

Dále je v ZOK upraveno i ručení převodce, kdy tento ručí společnosti za dluhy, které byly s podílem na nabyvatele převedeny. Jedná se tedy typicky o společnické dluhy –

⁹⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 964.

vkladová nebo příplatková povinnost. Zákon tedy nepředpokládá, že na nabyvatele přejdou všechny dluhy původního vlastníka podílu, ale jen ty, které jsou spojeny s podílem samotným (nejedná se tedy o univerzální sukcesi).⁹⁹ Vzhledem k zachování ručitelského závazku převodce za dluhy přetrvávající z dob jeho účasti na společnosti, doporučuje Veronika Vaněčková bývalému společníku, aby úhradu případných dluhů v převodní smlouvě důkladným způsobem ošetřil, či jejich plné uhrazení osobou nabyvatele stanovil jako odkládací podmínku účinnosti převodní smlouvy.¹⁰⁰

Zákon také řeší účinnost smlouvy, kdy stanoví, že převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy. Přitom, kdy je smlouva účinná, záleží na tom, kdy orgán, jemuž byla svěřena pravomoc společenskou smlouvou udělovat souhlas, tento souhlas udělí. Pokud bude příslušný souhlas udělen před uzavřením smlouvy, smlouva se stane platnou a účinnou uzavřením smlouvy. Pokud bude souhlas udělen po uzavření smlouvy, nabude smlouva platnosti jejím uzavřením a účinnosti udělením příslušného souhlasu.¹⁰¹ Není-li souhlas potřebný, nabývá smlouva účinnosti uzavřením, nedohodnou-li se strany na pozdější účinnosti. Teprve od doručení účinné smlouvy musí společnost jednat s nabyvatelem podílu jako se svým společníkem.¹⁰² Od toho okamžiku, musí tedy společnost respektovat práva nabyvatele-společníka a vyžadovat na něm plnění příslušných povinností.¹⁰³ Na tomto místě je možné se zmínit o tom, že zápis společníka do obchodního rejstříku má pouze deklaratorní účinek.

Výjimku týkající se udělení souhlasu k ustanovení § 207 odst. 2 ZOK i ustanovení § 208 odst. 1 ZOK zákon upravuje v případě výkonu zástavního práva prodejem zastavených podílů. Přitom se při prodeji tohoto podílu postupuje obdobně jako v případě převodu uvolněného podílu (§ 213 odst. 1 ZOK) a to tak, že společnost prodá uvolněný podíl nejméně za přiměřenou cenu bez zbytečného odkladu¹⁰⁴ a společníci mají předkupní právo. Odkaz na ustanovení § 213 odst. 1 ZOK však nevede ke změně toho, kdo je oprávněn zástavní právo

⁹⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402.

¹⁰⁰ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 278.

¹⁰¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957.

¹⁰² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402.

¹⁰³ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 965.

¹⁰⁴ Z časového určení „bez zbytečného odkladu“ je třeba dovodit, že jde o velmi krátkou lhůtu, již je miněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012).

realizovat. Tím je i nadále věřitel (§ 1325 NOZ), a tento odkaz tak míří jen na přiměřenost ceny a předkupní právo společníků.¹⁰⁵

Je nutné v tomto oddíle brát na zřetel i ustanovení § 14 ZOK, jenž upravuje jednočlennou společnost a konkrétně uvádí, že *stane-li se společnost jednočlennou společností, k ujednáním společenské smlouvy, která zakazují nebo omezují převoditelnost nebo zastavení nebo možnost přechodu podílu, se po dobu, kdy je jednočlennou společností, nepřihlíží*. Takové ustanovení je tedy neúčinné a účinným se stane poté, co bude podíl rozdělen a část podílu převedena alespoň na jednoho dalšího společníka.¹⁰⁶

Pokud by převodce či nabyvatel (případně oba) uzavírali smlouvu o převodu podílu v zastoupení, pak by postupovali dle ustanovení § 436 a násl. NOZ, kde je normována úprava zastoupení. Zejména je významné ustanovení § 441 odst. 2 NOZ, neboť pojednává o tom, že v případě, kdy právní jednání vyžaduje zvláštní formu, pak se plná moc udělí v téže formě. Tedy pokud je smlouva o převodu podílu v písemné formě, pak i plná moc musí splňovat tuto formu. Jelikož je vyžadováno i úřední ověření podpisů na převodní smlouvě, pak mám za to, že se bude postupovat i nadále dle judikatury, tedy úředně ověřené podpisy budou vyžadovány i na plné moci zmocňující k jednáním spojeným s převodem podílu.

Jelikož je nově možné, aby byl podíl představován kmenovým listem, jehož převoditelnost nemůže být omezena či podmíněna, pak bylo potřeba upravit i převoditelnost tohoto podílu (§ 210 ZOK), přičemž se uplatní i ustanovení NOZ (§ 1103 NOZ) a zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů, jenž upravuje obecné náležitosti rubopisu (indosamentu). Mezi tyto náležitosti zákon v čl. I, ustanovení § 12 a § 13 řadí bezpodmínečnost, úplnost, indosament nesmí znít na majitele, dále musí být indosament napsán na kmenový list a také musí být podepsán tím, kdo kmenový list převádí.

Tento převod se děje rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání. Indosament musí být nepodmínečný. Jakákoli podmínka, na níž byl učiněn závislým, platí za nenapsanou. Indosament je nutno napsat na kmenový list nebo přívěsek, přičemž se uvede jednoznačná identifikace nabyvatele a musí jej podepsat ten, kdo kmenový list převádí. Samotná smlouva již nemusí být písemná,¹⁰⁷ neboť k účinnosti převodu vůči společnosti se vyžaduje oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti. Zákon také uvádí, že

¹⁰⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402.

¹⁰⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 122.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 967.

ustanovení § 209 odst. 1 ZOK se použije obdobně (přistoupení ke společenské smlouvě, ručení převodce).

Úprava převodu podílu dle ObchZ nebyla příliš podrobná a mnohé výkladové nesrovnalosti musela řešit judikatura. Otázkou tedy je, zda nová právní úprava vyřešila všechny problémy, jež se objevovaly za účinnosti ObchZ. Dle mého názoru nikoliv. V souladu s novou právní úpravou se na smlouvu o převodu podílu má aplikovat smluvní typ nejbližší, čímž se měly odstranit potíže zejm. s určením ceny a jejím příp. vyjádřením v dodatku smlouvy. Jak bylo ovšem pojednáno výše, daná právní úprava se může plně použít pouze za předpokladu, že podíl není představován kmenovým listem. Zastávám tedy názor, že by právní úprava převodu podílu měla výslovně obsahovat všechny náležitosti smlouvy o převodu podílu, včetně ujednání o úplatnosti či bezúplatnosti, způsobu určení ceny či možnému vyjádření ceny v dodatku smlouvy.

V ZOK také zcela schází úprava obsažená dříve v ustanovení § 141 odst. 1 ObchZ o určení, zda se souhlas valné hromady s převodem podílu považuje za změnu společenské smlouvy či nikoliv. Dle zákonné dikce ObchZ tento souhlas takovou povahu neměl, nový zákon ovšem o tomto mlčí. Proto se zřejmě bude vycházet ze skutečnosti, že se souhlas valné hromady bude považovat za rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva (§ 171 odst. 1 písm. b) ZOK). S tím také souvisí okamžik změny společenské smlouvy. Dle judikatury Nejvyššího soudu bylo tímto okamžikem za účinnosti ObchZ přistoupení nového společníka ke společenské smlouvě, nově je však za takový okamžik považován okamžik, kdy se smlouva o převodu stane účinnou.

ZOK ovšem přinesl do převodu podílu i mnohé novoty. Nyní již není nutné, aby nový společník výslovně přistoupil ke společenské smlouvě, dle ZOK se takto děje ze zákona. ZOK taktéž zavedl fikci odstoupení od smlouvy či abandonní právo a je možné i uvést částečně odlišnou podmíněnost či nepodmíněnost převodu podílu na společníky či třetí osoby, avšak posledně zmíněné nevidím jako základní změnu či možnost nejasného výkladu.

5.2 Přechod podílu

Společníky s. r. o. mohou být jako osoby fyzické tak i právnické. Mohou ovšem nastat situace, kdy právnická osoba jako společník zanikne či fyzická osoba, jež je společníkem, zemře. Proto kodexy upravující korporátní právo obsahují institut přechodu podílu, který upravuje otázky spojené se zánikem či smrtí společníka.

5.2.1 Přejchod podílu podle ObchZ

ObchZ věnoval přechodu podílu, stejně jako jeho převodu, pouze jedno ustanovení, konkrétně ustanovení § 116. Zákon zde terminologicky rozlišoval právní nástupnictví v případě zániku právnické osoby a dědění v případě smrti společníka.

Právní důsledky zániku právnické osoby, která byla společníkem, byly různé podle toho, zda docházelo ke zrušení společnosti s přechodem jmění na právního nástupce nebo nikoliv.¹⁰⁸ ObchZ se v ustanovení § 116 odstavci prvním zabýval pouze možností první, tedy zánikem právnické osoby, která byla společníkem a jejíž podíl přecházel na právního nástupce, jednalo se tedy o zánik společnosti bez likvidace. Společenská smlouva však mohla takovýto přechod vyloučit. K zániku právnické osoby s právním nástupcem docházelo podle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, v případech jejich fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka. Měla-li zanikající právnická osoba, která byla společníkem s. r. o., více právních nástupců (takový stav nastával při rozdělení právnické osoby), stanovil pro obchodní společnost a družstvo právního nástupce, na kterého přešel obchodní podíl, projekt rozdělení.

Pro právní důsledky zániku společníka, právnické osoby, bez právního nástupce ObchZ neměl výslovné ustanovení. Pokud společnost neměla právního nástupce, pak musely být vypořádány její závazky, a to likvidací společnosti.¹⁰⁹

Pokud jde o přechod podílu v důsledku právní události, tedy smrti společníka (§ 116 odst. 2 ObchZ), pak zákon spočíval na presumpci, že podíl se dědil, a to ke dni smrti společníka (§ 460 OZ). Nejednalo se však o kogentní ustanovení, neboť opět bylo možné, aby společenská smlouva dědění vyloučila, avšak nesmělo jít o společnost s jediným společníkem. Jak uváděl Nejvyšší soud: „Úprava je kogentní pouze v tom směru, že možnost odchylné úpravy ve společenské smlouvě je omezená. Připouští-li obchodní zákoník, aby společenská smlouva vyloučila dědění obchodního podílu, tj. aby dědice zcela zbavila práva zdědit obchodní podíl zůstavitele, tím spíše je třeba připustit, že dědění obchodního podílu lze vázat na splnění určité podmínky – v konkrétním případě na souhlas valné hromady (arg. a fortiori). Naproti tomu však úprava ve společenské smlouvě určující, že se dědic musí ve stanovené lhůtě o dědictví přihlásit, tj. umožňující dědici, aby sám rozhodl, zda obchodní podíl zdědí či nikoli, je s ustanovením § 116 odst. 2 ObchZ v rozhodném znění v rozporu,

¹⁰⁸ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: POLYGON, 1999, s. 319.

¹⁰⁹ ŠTENGLOVÁ, I. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 395.

neboť toto ustanovení dává možnost rozhodnutí o tom, zda dojde k dědění obchodního podílu, pouze společenské smlouvě, nikoli však dědici.“¹¹⁰

Jak je výše uvedeno, společenská smlouva mohla přechod podílu vyloučit, nemohla však určit osobu, na kterou podíl přejde. K přechodu podílu na dědice totiž docházelo ze zákona.¹¹¹

Po smrti společníka byl oprávněn vykonávat práva společníka jeho dědic ještě před skončením řízení o dědictví, případně dědicové, kteří se museli dohodnout, který z nich bude takto činit, nebo si museli určit zmocněnce. Jestliže se dědicové nedokázali shodnout, pak to byl soud, kdo určil oprávněnou osobu, jež vykonávala práva společníka, a to na návrh společnosti (§ 116 odst. 2, § 156 odst. 10 ObchZ).

Dědic se také mohl domáhat zrušení své účasti na společnosti soudem, nešlo-li na něm spravedlivě požadovat, aby byl společníkem, a to v prekluzivní lhůtě 3 měsíce od právní moci rozhodnutí soudu o dědictví. Takovýto dědic nebyl povinen se osobně podílet na činnosti společnosti, a to i když společenská smlouva takovou povinnost stanovovala. Jestliže soud vyhověl návrhu dědice, pak jeho účast ve společnosti končila ke dni právní moci rozhodnutí soudu, nikoliv ke dni smrti zůstavitele.¹¹² Pokud by dědic lhůtu promarnil, pak mohl zrušit svou účast na základě jiných zákonem daných předpokladů (převodem podílu, rozhodnutím soudu, zrušením společnosti s likvidací). Odmítnutí dědice účasti na společnosti však nezakládalo odmítnutí dědictví.

Toto právo však neměl dědic, který byl jediným společníkem. Takováto úprava byla více než opodstatněná, neboť v opačném případě by jednočlenná společnost po smrti jediného společníka a následně po zrušení účasti jeho dědice byla bez jakýchkoliv společníků, což nebylo a stále není možné.

Podíl, jenž nenabyl žádný z dědiců, přecházel z titulu odúmrti (§ 462 OZ) na stát.¹¹³

V případě, že se nejednalo o jednočlennou společnost a podíl nepřešel na dědice či právního nástupce, pak jej nabyla společnost, která jej musela převést na jiného společníka či třetí osobu a nestalo-li se tak, pak musela valná hromada rozhodnout o snížení základního kapitálu nebo převzetí podílu ostatními společníky dle poměru jejich podílů, v opačném případě mohl soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci (§ 116 odst. 3, § 113 odst. 5, 6 ObchZ).

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006.

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011.

¹¹² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 141.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2012, sp. zn. 29 Cdo 3525/2011.

5.2.2 Přejed podílu podle ZOK

ZOK se převodem podílu zabývá již v úvodních ustanoveních, konkrétně v ustanovení § 42, a vztahuje se tak na všechny obchodní korporace s případnými dílčími odchylkami. S. r. o. pak samostatně upravuje dědění podílu v ustanovení § 211 ZOK.

Důvodová zpráva k přechodu podílu uvádí: „Zůstává nezměněn s tím, že obecně bude upraveno pouze případné omezení přechodu; zbytek právní úpravy bude upraven u jednotlivých forem společností a u družstva. Pokud příslušný dokument vyloučí přechod, nebo odmítne-li dědic dědictví převzít, popř. zruší-li soud účast dědice ve společnosti na jeho žádost, užije se obdobně ustanovení o naložení s uvolněným podílem, včetně sankce zrušení společnosti nebo družstva s likvidací. Tento zákonný předpoklad znamená, že podíl nemůže být předmětem odúmrti, jelikož s uvolněným podílem musí příslušný subjekt naložit, popř. snížit základní kapitál. V důsledku to tedy znamená, že společnost či družstvo (tedy společníci a členové), není-li možný přechod podílu, musí sami a volně rozhodnout o budoucnosti své existence.“¹¹⁴

Z důvodové zprávy tedy vyplývá, že nyní by nemělo být možné, aby podíl připadl státu jako odúmrtí, a to z toho důvodu, že se užijí ustanovení týkající nakládání s uvolněným podílem. S tímto názorem však nesouhlasí Jiří Svoboda, který upozorňuje na novou koncepci odúmrti státu (§ 1634 NOZ), kdy na stát se nyní hledí jako na zákonného dědice se všemi právy a povinnostmi, kromě práva na odmítnutí dědictví a práva na odkaz. A uvádí, že jestliže NOZ vychází z předpokladu, že na stát se hledí jako by byl zákonným dědicem, je nutné připustit, že i stát může zdědit podíl.¹¹⁵ Svě závěry pak opírá o judikaturu Nejvyššího soudu.¹¹⁶

Má úvaha nad tímto výkladovým problémem vychází z předchozí právní úpravy, neboť i ta obsahovala ustanovení o nakládání s uvolněným podílem a zároveň tehdejší judikatura umožňovala případnutí podílu jako odúmrti na stát. Jestliže bylo tedy úmyslem zákonodárce při koncipování ZOK vyloučit možnost odúmrti na stát, měl toto omezení výslovně upravit v zákoně, neboť ostatní ustanovení zůstala nezměněna a není tak důvod odchylovat se od předchozí ustálené praxe, jež byla potvrzena i již zmíněnou judikaturou Nejvyššího soudu. Přikláním se tedy k názoru Jiřího Svobody, ovšem až budoucnost ukáže, jak Nejvyšší soud přistoupí k názoru zákonodárce uvedenému v důvodové zprávě.

¹¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>, s. 202.

¹¹⁵ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 305-306.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2012, sp. zn. 29 Cdo 1946/2012, srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 21 Cdo 4498/2008.

Podíl tvoří pozůstalost a přechází v řízení o pozůstalosti jako kterýkoliv jiný zůstavitelův majetek na dědice s tím rozdílem, oproti předchozí právní úpravě, že tomu nemusí být vždy k datu smrti zůstavitele. Dědické právo sice podle ustanovení § 1479 NOZ vzniká smrtí zůstavitele, právo dědice však může být odloženo na dobu pozdější, a to nařízením odkládací podmínky nebo doložením času (§ 1551 a násl. NOZ).¹¹⁷

V úvodních ustanoveních ZOK je normováno, že smrtí nebo zánikem společníka přechází jeho podíl v obchodní korporaci na dědice nebo právního nástupce, ledaže společenská smlouva přechod zakáže nebo omezí. V případě zákazu je stále vycházeno z předpokladu, že takovýto zákaz není možný u jednočlenné společnosti a podmíněností je i nadále myšlen souhlas některého z orgánů společnosti (např. valné hromady). Je nutné však vycházet z dosavadní praxe, kdy nebylo, a stále tedy není, možné vymezit společenskou smlouvou určitou osobu, na kterou podíl přejde. Jak uvádí Jiří Svoboda, dědí se výlučně na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona, a contrario dědickým důvodem (titulem) tedy nemůže být společenská smlouva (§ 1476 NOZ). A dále uvádí, že tento závěr ale neznamená, že by společenská smlouva nemohla omezit přechod podílu pouze na dědice z určité třídy dědiců, příp. vyloučit z možnosti přechodu podílu dědice z určitých tříd dědiců. V těchto případech totiž nejde o určení konkrétní osoby, na kterou by měl podíl přejít, nýbrž o obecné vymezení určité skupin osob, na které podíl přejde, nebo na které přejít nesmí.¹¹⁸

Zákon dále v ustanovení § 42 ZOK uvádí, nepovolal-li zůstavitel správce pozůstalosti (§ 1677 NOZ)¹¹⁹ a zároveň, nedohodnou-li se dědicové v době řízení o dědictví na výkonu práv spojených s podílem, který je předmětem pozůstalosti, pak správce ustanoví soud, který projednává pozůstalost, a to na návrh obchodní korporace nebo, na rozdíl od předchozí právní úpravy, některého z dědiců. Pod pojmem „dědic“ má zákon na mysli jakoukoliv osobu, které svědčí dědické právo z pořízení pro případ smrti nebo ze zákonné dědické posloupnosti, a to bez ohledu na to, zda je jeho právo sporné, nebo nesporné.¹²⁰ Rozšířením možnosti podat návrh na ustanovení správce pozůstalosti i na dědice dojde zřejmě k větší transparentnosti a vyšší efektivnosti vedení společnosti, neboť v době, kdy mohla návrh podat pouze sama společnost, pak mohlo být i možné, že v určitých případech bylo pro společníky lepší, takový návrh nepodávat a řídit si tak společnost dále sami bez případných dědiců či správce

¹¹⁷ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 299-300.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 307.

¹¹⁹ Je vyžadována forma veřejné listiny.

¹²⁰ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 308-309.

pozůstalosti. Tím pak mohlo docházet k výraznému narušení společnických práv, kdy podíl společníka, jenž zemřel či zanikl, nebyl nikým, po dobu řízení o dědictví, spravován.

Správce pozůstalosti je oprávněn vykonávat všechna práva spojená s podílem. Jednání, jež je oprávněn a povinen činit správce pozůstalosti jsou obecně upravena v NOZ (§ 1677 a násl.), přičemž tato ustanovení se použijí i na správu podílu v s. r. o.

Úprava s. r. o. tedy již upravuje pouze dílčí část přechodu podílu v ustanovení § 211 ZOK. První odstavec byl převzat z předchozí právní úpravy, kdy pojednává o tom, že se dědic může domáhat zrušení své účasti ve společnosti soudem, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Zákon však zde ani v jiných částech nepojednává o tom, co považuje za takové důvody. Bohumil Havel k tomu uvádí: „*Dědic, který se domáhá zrušení účasti, musí tvrdit a prokazovat důvod, pro který nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. Posouzení toho, kdy budou naplněny materiální důvody pro ukončení účasti, jsou věci soudního přezkumu a bude vždy záležet na okolnostech případu.*“¹²¹

Dosavadní judikatura považovala za důvod pro zrušení účasti společníka ve společnosti zejména podstatné porušování povinností společnosti vůči společníkovi nebo porušování povinností ostatními společníky vůči němu.¹²² Nejvyšší soud v jednom ze svých rozsudků uvedl, jak má soud postupovat při řešení takovýchto žalob: „*Při rozhodování o ukončení účasti společníka ve společnosti ponechává zákon soudu velmi široké meze pro uvážení, jakou situaci lze charakterizovat jako situaci, za které nelze spravedlivě požadovat, aby společník setrval ve společnosti. Svěřeného širokého oprávnění musí proto soud využívat uvážlivě, zjistit řádně skutkové okolnosti věci, zvážit význam každé jednotlivé skutečnosti pro posouzení věci a dbát přitom, jak na to, aby odepřením uplatňovaného práva nedošlo k neodůvodněnému zásahu do poměrů navrhovatele, tak na to, aby jeho přiznáním nedošlo k neúměrnému zásahu do práv společnosti, popřípadě jejích společníků. Ochrana poskytovaná soudem se tedy musí vztahovat nejen na navrhovatele, ale i na společnost a ostatní společníky. V tom směru musí soud zejména dbát na to, aby újma způsobená kterékoli ze zúčastněných osob nebyla nepřiměřená, tj. aby důsledky zásahu do poměrů společnosti nebyl podstatně závažnější, než újma vzniklá navrhovateli z nepřiznání práva. Pouhá účast v řádně fungující společnosti, ve které jsou normální, nekonfliktní vztahy mezi společníky a ve které nevyplývají pro společníka z jeho účasti povinnosti, které jej stresujícím způsobem zatěžují, může jen stěží obecně způsobovat stres zhoršující zdravotní stav*

¹²¹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 404.

¹²² SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 971.

společníka (i když to nelze vzhledem ke konkrétní zdravotní dispozici vyloučit - pak ale bude nutno vycházet z této konkrétní zdravotní dispozice a založit rozhodnutí právě na ní) a zpravidla bude nutno, aby k účasti společníka ve společnosti přistoupily další stresující faktory, např. spory mezi společníky, problémy v hospodaření společnosti, pracovní přetížení apod.“¹²³ Jelikož zákonné znění neprošlo změnou, myslím si, že soudy budou postupovat shodně i při rozhodování sporů vyplývajících ze ZOK.

I nová právní úprava dává takovému dědici prekluzivní lhůtu na uplatnění svého práva, a to 3 měsíce od právní moci usnesení soudu o dědictví. Toto ustanovení je však možné brát v potaz, až když se osoba stane dědicem po ukončení dědického řízení, neboť tomu předchází možnost zřeknutí se předem dědictví smlouvou ve formě veřejné listiny (§ 1484 NOZ), odmítnutí dědictví po smrti zůstavitele výslovným prohlášením vůči soudu (§ 1485 a násl. NOZ) či možnost dědice, který dědictví neodmítl, se jej vzdát před soudem v řízení o dědictví ve prospěch jiného dědice (§ 1490 NOZ).

Dále je však normováno, na rozdíl od předchozího znění v ObchZ, že takovýto dědic, jenž se domáhá zrušení své účasti ve společnosti, se nesmí podílet na činnosti společnosti, a to ani když tuto povinnost určuje společenská smlouva. Je zde vidět výrazný rozdíl, kdy dříve dědic nebyl povinen podílet se na činnosti společnosti (tedy mohl, ale nemusel), dnes již nesmí. Tento zákaz však není absolutní, neboť zákon dává možnost dohody, kdy společník, jež se domáhá zrušení své účasti ve společnosti, může uzavřít písemnou dohodu s ostatními společníky. Nová právní úprava zřejmě vychází z předpokladu, kdy účast společníka, jež se nechce na dané společnosti účastnit, by byla spíše neefektivní, a proto by nebylo žádoucí, aby uplatňoval svá práva a plnil své povinnosti, neboť jeho jednání by mohlo společnosti spíše uškodit.

Bohumil Havel k danému ještě uvádí: „*Dědic, jenž chce takto ukončit svou účast ve společnosti, musí splnit materiální důvody stanovené v § 211 odst. 1 ZOK, současně však nesmí porušit zákaz podle § 211 odst. 2 ZOK.*“ Dovojuje proto, že není-li písemná dohoda všech společníků a dědic se bude přesto podílet na činnosti společnosti, zásadně tím ztrácí možnost úspěšného domožení se ukončení své účasti ve společnosti.¹²⁴

Účast společníka ve společnosti končí ke dni právní moci rozhodnutí soudu o zrušení jeho účasti a nikoliv již ke dni smrti zůstavitele.¹²⁵

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000.

¹²⁴ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 404.

¹²⁵ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 972.

V posledním odstavci týkajícím se přechodu podílu děděním v s. r. o. zákon stanovuje, že účast dědice ve společnosti nelze zrušit, jedná-li se o jediného společníka. Takový společník, jestliže chce svou účast ve společnosti ukončit, musí hledat jiné cesty, jež mu umožňuje zákon, tedy např. převod podílu či zrušení společnosti s likvidací. Jedná se o úpravu, jež byla součástí ObchZ, a na jejíž podstatě se nic nezměnilo.

Právní úprava přechodu podílu velmi úzce souvisí s institutem dědického práva, jenž je upraven v NOZ (§ 1475 a násl.) a pro rekonstrukci doznal výrazných změn, které se promítnou i do přechodu podílu upravenému v ZOK. Tyto změny se týkají zejména okamžiku přechodu pozůstalosti na dědice, dědických důvodů a také odlišného názvosloví. Samotná úprava přechodu podílu nedoznala výraznějších změn, které by mohly způsobovat výkladové potíže. Za zmínku ovšem stojí odúmrt', kdy tuto důvodová zpráva výslovně nepřipouští, ovšem toto tvrzení nemá v zákoně žádný podklad. Proto, jak jsem již uvedla výše, záleží na praxi, jak se s tím vyrovná. Dle mého názoru se ovšem bude postupovat i nadále podle ustálené judikatury a praxe, nikoliv dle důvodové zprávy, neboť zákonný text zůstal v tomto směru nezměněn.

5.3 Rozdělení podílu

Problematiku rozdělení podílu obsahoval jak ObchZ, tak ho i dnes normuje ZOK. O rozdělení podílu je uvažováno např. v okamžiku, kdy se společník již nechce na společnosti účastnit dalším vkladem, ale hodlá svůj podíl převést, přičemž má více zájemců, popř. se po smrti společníka – fyzické osoby přihlásí o účast ve společnosti více dědiců.¹²⁶ O rozdělení podílu se jedná i v okamžiku, kdy společník i nadále setrvává ve společnosti, avšak část svého podílu, po jeho rozdělení, převede na jinou osobu, ať již společníka či osobu třetí.

5.3.1 Rozdělení podílu podle ObchZ

ObchZ se problematice rozdělení podílu věnoval v ustanovení § 117, kdy připouštěl rozdělení podílu pouze v případě převodu či přechodu na dědice nebo právního nástupce společnosti. O rozdělení podílu v souvislosti s převodem se jednalo v okamžiku, kdy stávající společník společnosti chtěl převést svůj podíl nejenom na společníka dané společnosti, ale i na třetí osobu. Společník mohl svůj podíl převést celý na více osob (ať již stávajících společníků či třetí osoby), či mohl převést pouze část svého podílu, čímž také došlo k jeho rozdělení.

¹²⁶ POKORNÁ, Jarmila. Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy s tím spojené. *Obchodní právo*, 1996, č. 4, s. 9.

V režimu ObchZ však bylo nutné stále dbát na kogentní úpravu ustanovení § 114 odst. 2 ObchZ, kdy jeden společník mohl mít pouze jeden podíl. A jestliže se společník účastnil dalším vkladem, zvyšoval se odpovídajícím způsobem jeho vklad, popřípadě i jeho obchodní podíl. Z daného bylo tedy vyvozováno, že mohlo dojít ke vzniku nových podílů, avšak v případě rozdělení podílu a převodu na stávající společníky, se počet podílů neměnil. V žádném případě však nedocházelo ke změně velikosti základního kapitálu společnosti, změny se týkaly pouze počtu společníků, majetkových základů jejich podílů, popř. i podílů samotných.¹²⁷

Ze zákonného textu šlo usuzovat, že rozdělení bylo zásadně přípustné, avšak nebylo považováno za zcela obvyklý způsob nakládání s podílem.¹²⁸ Při rozdělení podílu tak bylo nutné dbát i na splnění zákonných podmínek.

Zákon upravoval nutnost souhlasu valné hromady společnosti s rozdělením podílu, kdy se podle ustanovení § 141 odst. 1 ObchZ však nejednalo o změnu společenské smlouvy, postačovala tedy prostá většina hlasů přítomných společníků (§ 127 odst. 3 ObchZ), avšak vyžadovalo se pořízení notářského zápisu. Jarmila Pokorná ve svém článku pojednávala o tom, čeho se má týkat souhlas valné hromady. Konkrétně zda spočíval souhlas jen s rozdělením ve zcela obecné rovině, nebo měl souhlas zahrnovat i stanovisko valné hromady ke způsobu a účelu rozdělení obchodního podílu. Své pojednání uzavřela s tím, že souhlas valné hromady s rozdělením podílu bude funkční jen tehdy, bude-li se týkat i způsobu, jakým má být obchodní podíl rozdělen, tedy kvantifikace jednotlivých částí, na něž má být obchodní podíl rozdělen, a účelu rozdělení – zda jím má být umožněn převod jednotlivých částí na dosavadní společníky či třetí osoby.¹²⁹

Dále bylo nutné respektovat výši vkladu jednoho společníka v hodnotě 20 000 Kč. Pokud by tedy rozdělením vznikl podíl, přičemž by výše vkladu nedosahovala dané hodnoty, pak by rozdělení nebylo možné. Ivana Štenglová uváděla možné alternativy rozdělení podílu ve vztahu k výši vkladu společníka: „*Z ustanovení § 117 odst. 3 vyplývá, že obchodní podíl lze rozdělit, jen když výše vkladů odpovídajících obchodním podílům vzniklým rozdělením bude po rozdělení ve všech případech nejméně dvacet tisíc korun. Obchodní podíl odpovídající vkladu menšímu než dvojnásobek minimálního vkladu tedy rozdělit nelze, ledaže dochází k převodu části obchodního podílu na některého ze společníků či na ostatní*

¹²⁷ POKORNÁ, Jarmila. In POKORNÁ, Jarmila (ed). *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 553.

¹²⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurz obchodního práva: obchodní společnosti a družstva.* Praha: C. H. Beck, 2010, s. 215.

¹²⁹ POKORNÁ, Jarmila. Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy s tím spojené. *Obchodní právo*, 1996, č. 4, s. 14.

*společníky (a společníkovi, jehož obchodní podíl se rozděluje, zůstane obchodní podíl, jemuž odpovídá vklad nejméně dvacet tisíc korun), anebo převádí-li se na třetí osobu části obchodních podílů více společníků tak, že dosavadním společníkům zůstanou obchodní podíly, jimž odpovídá vklad nejméně dvacet tisíc korun, a nově vzniklému obchodnímu podílu odpovídá rovněž nejméně takový vklad. Při převodu obchodního podílu na ostatní společníky se zánikem účasti společníka, jehož obchodní podíl se rozděluje, lze obchodní podíl rozdělovat na libovolné části, neboť u těchto společníků je již podmínka minimální výše vkladu splněna.*¹³⁰

Rozdělením podílu docházelo i k rozdělení závazku splatit vklad. Při rozdělení podílu nevznikal solidární závazek, ale samostatné závazky, jež se vázaly k částem rozděleného podílu. Nebylo proto možné rozdělit podíl, pokud byl jeho součástí závazek splatit vklad, jehož předmětem bylo nedělitelné plnění.¹³¹

I když to úprava rozdělení podílu výslovně neupravovala, bylo samozřejmě nutné respektovat i ustanovení § 105 odst. 3 ObchZ, tedy s. r. o. mohla mít nejvíce 50 společníků.

Společenská smlouva mohla rozdělení podílu zcela vyloučit. Na rozdíl od konstrukce užitě pro převod podílu na třetí osobu bylo rozdělení podílu při zachování zákonných předpokladů přípustné, aniž by to společenská smlouva musela výslovně deklarovat.¹³²

Na závěr je možné dodat usnesení Nejvyššího soudu týkající se souhlasu valné hromady s převodem a rozdělením obchodního podílu, jehož část se převáděla, které bude dle mého názoru, použitelné i v rámci režimu ZOK. Nejvyšší soud vyslovil názor, kdy souhlas valné hromady s převodem části obchodního podílu zahrnuje i souhlas s rozdělením obchodního podílu, jehož část se převádí, a to i když to není v usnesení valné hromady uvedeno výslovně.¹³³

5.3.2 Rozdělení podílu podle ZOK

ZOK uvádí možnost rozdělení podílu již v úvodních ustanoveních Hlavy první, kdy je ustanovení § 43 použitelné pro všechny obchodní korporace v zákoně uvedené. V části zákona upravující samotnou s. r. o. úprava rozdělení podílu již není, proto je na rozdělení

¹³⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 398.

¹³¹ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: POLYGON, 1999, s. 345.

¹³² POKORNÁ, Jarmila. Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy s tím spojené. *Obchodní právo*, 1996, č. 4, s. 10.

¹³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. října 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97.

podílu aplikováno pouze ustanovení § 43 ZOK, za současného respektování ostatních ustanovení s. r. o.

Pro s. r. o. je z ustanovení § 43 ZOK nejdůležitější, že podíl lze rozdělit pouze v souvislosti s jeho převodem nebo přechodem, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Na první pohled se zdají ustanovení § 43 ZOK a § 117 ObchZ shodná, avšak podle dřívější úpravy bylo rozdělení možné pouze pro převod či přechod s tím, že společenská smlouva mohla i jednu či obě možnosti vyloučit. Dnešní úprava v ZOK nabízí jiné možnosti. Také dává možnost rozdělení pouze v případě převodu či přechodu, avšak z výkladu je možné dovodit, že uvádí i možnost odlišné úpravy ve společenské smlouvě. Tedy nejenom úplné vyloučení, ale zřejmě i rozšíření uplatnění rozdělení podílu.

Tento názor potvrzuje A. J. Bělohlávek, kdy uvádí možnost rozdělení podílu i bez převodu či přechodu, přičemž takové řešení může být podle něj účelné např. za situace, kdy je nutné upravit poměry společníků takovým způsobem, aby některý společník vlastnil více podílů různého druhu ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 ZOK, aniž by za tím účelem musel převádět či nabývat podíly nové. Pokud by tedy společník rozdělil svůj podíl a nově vzniklé podíly by byly odlišného druhu, došlo by u tohoto společníka ke změně kvalitativní stránky původního podílu, přičemž stránka kvantitativní by zůstala nedotčena, neboť všechny podíly vzniklé rozdělením původního podílu zůstávají v dispozici společníka.¹³⁴ Stejný názor zastává i Bohumil Havel: „*Společenská smlouva může určit, že podíl je možné dělit i mimo převod a přechod, tedy např. že společník rozdělí svůj podíl, ale bude i nadále vlastníkem všech nových podílů (nedojde tak k faktické změně společníků). Z dikce zákona je zjevné, že společenská smlouva může připustit i dělení podílu v rukou jednoho společníka, tedy aniž by došlo k rozšíření počtu společníků. V takovém případě se rozdělení podílu odehraje jednostranným právním jednáním společníka.*“¹³⁵

Stejně, jako dle režimu v ObchZ, zůstává podmínění v podobě nutného souhlasu nejvyššího orgánu společnosti. K udělení souhlasu valné hromady je nutná prostá většina hlasů přítomných společníků (§ 170 ZOK). Dle výkladu Bohumila Havla je možné dodat, že zákon nicméně nepředpokládá souhlas předchozí, tedy je možné ho učinit i poté.¹³⁶

S přijetím ZOK došlo k některým změnám úpravy s. r. o., které se promítnou i do rozdělení podílu. Předně došlo ke změně možné minimální výše základního kapitálu

¹³⁴ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 318.

¹³⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 110.

¹³⁶ Tamtéž, s. 110.

a tím tedy i výši vkladu, kdy nově postačí částka 1 Kč, přičemž tato částka musí být při rozdělení podílu respektována, tak jako tomu bylo dříve, za účinnosti ObchZ, kdy minimální výše vkladu činila 20 000 Kč.

Nově již zákon neuvádí žádný maximální počet společníků s. r. o., regulace 50 společníků se tedy již také neuplatní.

A. J. Bělohávek souhlasí s dřívější literaturou,¹³⁷ kdy bylo možné ignorovat zákaz rozdělení podílu ve společenské smlouvě. Bylo to možné za situace rozdělení podílu při vypořádání jeho spoluvlastníků, neboť zde musí být respektována zásada, že nikdo nemůže být nucen ve spoluvlastnictví setrvat. Druhou výjimkou je rozdělení podílu, který přešel na společnost v důsledku vyloučení společníka v kadučním řízení. Autor k tomu uvádí, že i když došlo k některým zásadním změnám v úpravě kadučního řízení podle ZOK (oproti stavu dle ObchZ), rozdělení uvolněného podílu je u s. r. o. i nadále možné.¹³⁸

Ze srovnání úprav v obou právních předpisech, tedy ZOK a ObchZ, vyvozují, že kromě rozdílů, jež spočívají zejména v odlišeném pojetí některých základních institutů s. r. o. (např. základní kapitál), došlo spolu s novou právní úpravou k větší volnosti v možnosti rozdělování podílů, kdy se tato možnost neváže již striktně pouze k převodu či přechodu podílu, ale lze ji dispozitivně upravit i ve společenské smlouvě. Tato změna tedy koresponduje s celou novou právní úpravou, jejímž cílem bylo posílení smluvní volnosti.

5.4 Zastavení podílu

Zástavní právo bylo vymezeno v ustanovení § 152 OZ, kdy toto právo *sloužilo k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy*. NOZ vymezuje zástavní právo v § 1309 jako situaci, kdy *při zajištění dluhu zástavním právem vznikne věřiteli oprávnění, nesplní-li dlužník dluh řádně a včas, uspokojit se z výtěžku zpeněžení zástavy do ujednané výše, a není-li tato ujednána, do výše pohledávky s příslušenstvím ke dni zpeněžení zástavy*. NOZ tedy chápe daný institut stejně jako OZ, ovšem nově lze ujednat, do jaké výše je možné uspokojení ze zpeněžení zástavy.¹³⁹

¹³⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 380.

¹³⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 318.

¹³⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 408.

Z výše uvedených definic je možné uvést, že zástavní právo má funkci zajišťovací (jistota pro věřitele) a také uhrazovací v případě, kdy dlužník nesplní svůj dluh řádně a včas. Dále je možné o zástavním právu uvést, že má povahu akcesorickou, nemůže tedy existovat bez hlavní pohledávky, a povahu subsidiární, tedy že k realizaci dochází až v okamžiku, kdy není hlavní závazek splněn řádně a včas.

5.4.1 Zastavení podílu podle ObchZ

Ustanovení § 117a bylo do ObchZ zařazeno až s účinností zákona č. 370/2000 Sb. Do 1. ledna 2001 tak nebylo zřejmé, zda je zastavení podílu možné; výslovná pozitivní úprava neexistovala a judikatura se klonila k odmítavému názoru, i když právní teorie se většinovým názorem klonila ke kladné odpovědi.¹⁴⁰

Hlavními subjekty zástavního práva byli zástavní věřitel (osoba oprávněná ze zástavního práva) a zástavce (osoba, jejíž podíl je dán do zástavy).

Ustanovení § 117a ObchZ ve svém osmém, tedy posledním, odstavci udávalo, že *není-li stanoveno jinak, použijí se pro zástavní právo k podílu obecná ustanovení občanského a obchodního zákoníku o zástavním právu k movitým věcem*. Zástavní právo bylo v OZ upraveno v ustanovení § 152 a násl., ovšem ObchZ úpravu zástavního práva vůbec neobsahoval, proto byl podpůrně aplikován pouze OZ.

ObchZ umožňoval zastavení podílu, ovšem pakliže bylo možné podíl převádět pouze se souhlasem valné hromady, byl tento souhlas nutný i pro jeho zastavení, jinak zástavní právo nevzniklo. Tomáš Dvořák uvažoval nad tím, zda bylo souhlasu potřeba i v případě, kdy dle společenské smlouvy byl podíl volně převoditelný mezi společníky, avšak podmíněně či vůbec nepřevoditelný na třetí osoby. Dospěl k názoru, že jestliže zákon stanovil omezení či podmínky pro převoditelnost podílu, pak toto analogicky platilo i pro jeho zastavitelnost. Zmíněnou tezi podporoval i Lukáš Vymazal a dodával: *„Připuštěním zastavitelnosti obchodního podílu by se totiž společnost vystavovala riziku, že se společníkem v důsledku realizace zástavního práva stane třetí osoba. Právě ke znemožnění takových následků však společenská smlouva cílila, když nepřipustila převoditelnost podílu na třetí osoby.“*¹⁴¹ Pouze u jednočlenných společností analogicky s ustanovením § 115 odst. 2 ObchZ platilo, že podíl byl vždy zastavitelný bez omezení.¹⁴²

Podzástavní právo bylo zcela vyloučeno.

¹⁴⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 142.

¹⁴¹ VYMAZAL, Lukáš. K některým otázkám zastavitelnosti obchodního podílu. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 7, s. 199.

¹⁴² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 150-151.

Zástavní právo vznikalo zápisem do obchodního rejstříku, zápis tedy měl konstitutivní účinky, a to na základě zástavní smlouvy, jež musela mít písemnou formu, a podpisy na ní musely být úředně ověřeny. Pokud byl vyžadován i souhlas valné hromady, pak musel být přiložen i doklad o tomto souhlasu. Okamžikem vzniku zástavního práva byl i nadále zástavce majitelem zastaveného podílu a plně vykonával svá práva a povinnosti plynoucí z účasti na společnosti, včetně svých práv hlasovacích.¹⁴³

Plnění, na která vznikl nárok na základě účasti ve společnosti po splatnosti zajištěné pohledávky, náležely do výše zajištěné pohledávky a jejího příslušenství zástavnímu věřiteli a započítávaly se na zajištěnou pohledávku. Pokud dospěla jen část zajištěné pohledávky, náleželo plnění zástavnímu věřiteli jen do výše této splatné části.¹⁴⁴

V případě, kdy dlužník svůj dluh splnil řádně a včas, pak zástavní právo zaniklo. V opačném případě byl zástavní věřitel oprávněn svým jménem podíl prodat, a to i bez souhlasu valné hromady a na náklady dlužníka. Zástavní věřitel mohl prodej zástavy uskutečnit v obchodní veřejné soutěži (§ 281 a násl. ObchZ), nebo umožňoval-li to zvláštní právní předpis, ve veřejné dražbě (zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů) na základě exekučního titulu.

Teprve v okamžiku, kdy se zástavnímu věřiteli nepodařilo zastavený podíl prodat, byl oprávněn, nikoliv povinen, vykonávat práva spojená se zastaveným podílem. Zástavní věřitel se tímto nestával společníkem, pouze mu vznikalo zvláštní oprávnění vykonávat veškerá práva spojená s obchodním podílem, která by jinak příslušela společníkovi. Naopak nebyl zástavní věřitel povinen plnit povinnosti tvořící obsah podílu.¹⁴⁵ V souvislosti s tímto oprávněním věřitele Nejvyšší soud uvedl: „Do obchodního rejstříku nelze zapisovat údaje, jejichž zápis zákon neupravuje. Do obchodního rejstříku se proto nezapisuje skutečnost, že na zástavního věřitele přešlo oprávnění vykonávat práva spojená s obchodním podílem.“¹⁴⁶

V tomto okamžiku se mohl zástavní věřitel se zástavcem dohodnout, že přijme jeho podíl na úhradu dluhu smlouvou o převodu podílu dle ustanovení § 115 ObchZ, ovšem s tou významnou výjimkou, že se k převodu již nevyžadoval souhlas valné hromady a hodnota podílu musela být stanovena znalcem jmenovaným soudem na návrh zástavního věřitele. Díkce zákona naváděla k tomu, že se jednalo o smluvní volnost jak na straně zástavního věřitele, tak i dlužníka. Ovšem jak uváděl Lukáš Vymazal, v takovém případě by dané ustanovení pozbývalo smysl, protože v případě nesouhlasu zástavce by byla vyčerpána

¹⁴³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 154.

¹⁴⁴ VYMAZAL, Lukáš. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 4, s. 99.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 101.

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 824/2006.

poslední možnost jak uspokojit zástavního věřitele ze zástavy. A také jestliže by se mělo v daném případě hledět i na vůli zástavního dlužníka, ustanovení by bylo do jisté míry nadbytečné, protože možnost dohody o převodu podílu zástavnímu věřiteli by jistě přicházela v úvahu i bez výslovného zmocnění zákona.¹⁴⁷ Závěrem tedy je, že se v daném případě jednalo o omezenou smluvní volnost na straně zástavce, tedy o tzv. smluvní přímus.

Převodem zastaveného obchodního podílu na zástavního věřitele zástavní právo zanikalo, zástavní věřitel se stal plnohodnotným společníkem a vstoupil do práv a povinností svého předchůdce plynoucích z majitelství obchodního podílu.¹⁴⁸

5.4.2 Zastavení podílu podle ZOK

Obecná úprava zástavního práva je upravena v ustanovení § 1309 a násl. NOZ, přičemž zastavení podílu v s. r. o. již není součástí materie týkající se této společnosti, ale zastavením podílu v korporaci se komplexně zabývá NOZ (§ 1320 a násl.). ZOK se zastavení podílu věnuje v ustanovení § 32 odst. 3, které normuje, že *podíl společníka lze zastavit pouze za podmínek, za nichž ho lze převést*. Dílčí zmínka o zastavení podílu je i v ustanovení § 209 odst. 3 ZOK. O převodu podílu v s. r. o. je pojednáno již výše.

NOZ vychází z premisy, že je-li převod podílu vázán společenskou smlouvou na splnění určité podmínky (souhlas orgánu společnosti), musí být tento souhlas dán i v případě jeho zastavení. Pokud lze podíl volně převádět, je zřízení zástavního práva také bez omezení. Dále tento zákon uvádí, že výše uvedené neplatí v případě, že zastavení podílu společenská smlouva zakáže nebo omezí. Tomáš Richter se v komentáři k NOZ zabýval možným výkladem této poslední věty, neboť ZOK v ustanovení § 32 odst. 3 váže podmínky zastavení podílu pouze na jeho převoditelnost a neuvádí možnost zákazu či omezení ve společenské smlouvě týkající se pouze zastavení podílu. Závěr je odlišný pro s. r. o. bez kmenových listů a pro s. r. o., jež umožňuje vydávat kmenové listy. Vydala-li společnost kmenové listy dle ustanovení § 137 ZOK, pak by zákaz či omezení zástavního práva ve společenské smlouvě nebyl v souladu s principem vyjádřeným v ustanovení § 137 odst. 2 ZOK, tedy že kmenový list lze vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo vyloučena. Naopak k s. r. o. bez kmenových listů není uveden přesný výklad, pouze je upozorňováno na fakt, že situace vytvořená novou právní úpravou je obtížně předvídatelná –

¹⁴⁷ VYMAZAL, Lukáš. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 4, s. 102.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 102.

zástavní věřitel každopádně udělá dobře, pokud společenskou smlouvu prozkoumá.¹⁴⁹ Petr Hampel naopak uvádí: „*Regulace ve společenské smlouvě má přednost před obecnými pravidly upravujícími převod podílu.*“¹⁵⁰

Z výše uvedeného je zřejmé, že názory nejsou jednotné a bude nutné počkat si na použití daných ustanovení v praxi. Já se se svým názorem přikláním k Petru Hampelovi, neboť právě prostřednictvím společenské smlouvy vyjadřují společníci své záměry s chodem společnosti a úpravou jejích vnitřních vztahů. Proto pokud není dikce zákona zcela jasná, mělo by být postupováno dle vůle vyjádřené ve společenské smlouvě, pokud bude výslovně upravovat ujednání o zastavení podílů.

Nově zákon výslovně vylučuje, aby společnost sama přijala do zástavy vlastní podíl, k případné takové smlouvě se nebude přihlížet. ObchZ upravoval, ne příliš srozumitelně, pravidla zastavení vlastních podílů v ustanovení § 120b odst. 2 pouze za určitých podmínek, např. finanční asistence.

Naopak NOZ neobsahuje ustanovení o nemožnosti zřízení podzástavního práva k podílu v korporaci.

Tak jako v případě ObchZ, zástavní právo se zřizuje zástavní smlouvou a je-li pohlíženo na podíl v korporaci jako na věc nehmotnou, vyplývá z ustanovení § 1314 odst. 1 NOZ povinná písemná forma zástavní smlouvy, na rozdíl od ustanovení § 117a odst. 1 ObchZ nepředepisuje NOZ povinnost ověření podpisů ani jinou další formalitu.¹⁵¹

I nyní se uplatňuje princip konstitutivního zápisu, zástavní právo tedy vzniká až zápisem do veřejného rejstříku. Vznik zástavního práva musí být zástavním věřitelem nebo zástavcem oznámen společnosti bez zbytečného odkladu, pouze v případě, kdy příslušný orgán dával souhlas se zástavním právem, se takové oznámení nevyžaduje. Prodlení s povinností oznámit zastavení podílu korporaci nebude mít na existenci a vynutitelnost zástavního práva vliv, lze však předpokládat, že obdobně jako u zastavení pohledávky nabude zástavní právo vůči korporaci účinků až jeho oznámením.¹⁵²

Po vzniku zástavního práva zůstává i nadále společníkem zástavce a vykonává svá práva a povinnosti plynoucí z účasti v s. r. o. Zákon ovšem nyní normuje možnost, aby

¹⁴⁹ RICHTER, Tomáš. In SPÁČIL, Jiří (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1082.

¹⁵⁰ HAMPEL, Petr. Některé novinky v postavení společníka s. r. o. podle ZOK. *Rekodifikace & praxe*, 2012, s. 24.

¹⁵¹ RICHTER, Tomáš. In SPÁČIL, Jiří (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1082.

¹⁵² Tamtéž, s. 1084.

hlasovací práva, jež jsou s podílem spojena, byla po ujednání vykonávána zástavním věřitelem.

Téměř shodná zůstala úprava týkající se plnění vyplývajících z účasti ve společnosti, na něž má nárok zástavní věřitel po dospění pohledávky, a to až do výše zajištěného dluhu. Na rozdíl od úpravy dle ObchZ si strany mohou ujednat, že se tato plnění nebudou započítávat na úhradu dluhu. Nově zákon také připouští možnost, kdy je plnění poskytnuto až v okamžiku, kdy je tak rozhodnuto soudem v případě, kdy je výše či existence dluhu popíránu osobním dlužníkem¹⁵³ či zástavním dlužníkem v soudním řízení.

V případě, kdy není dluh splacen řádně a včas, je zástavní věřitel oprávněn realizovat výkon zástavního práva (§ 1359 a násl. NOZ). V ustanovení § 209 odst. 3 ZOK je uvedeno, že k prodeji zastavených podílů při výkonu zástavního práva se souhlas příslušného orgánu společnosti nevyžaduje a také uvádí odkaz na ustanovení § 213 odst. 1 ZOK, jenž se týká předkupního práva společníků. To je rozvedeno i v ustanovení § 1325 NOZ, které normuje, že před samotným započítáním musí zástavní věřitel učinit oznámení všem společníkům, kteří mohou uplatnit své předkupní právo. Není-li však uplatněno při zpeněžení zástavy, toto právo zanikne.

Pokud si to strany zástavního práva ujednají, pak je možné, aby v okamžiku, po neúspěšném zpeněžení podílu při výkonu zástavního práva, podíl přešel na zástavního věřitele. Jestliže tak ujednáno nebylo, tak od tohoto okamžiku nastane situace jako za účinnosti ObchZ, kdy může zástavní věřitel vykonávat společnická práva spojená s podílem.

Dále může zástavní věřitel také i dnes uzavřít se zástavcem smlouvou o převodu podílu na úhradu dluhu. Zákon ovšem dané právo normuje jako oprávnění zástavního věřitele, který se svého práva může na zástavci domáhat. Ze zákonného znění je tedy možné vyvozovat omezení smluvní volnosti na straně zástavce, kdy při splnění zákonem daných podmínek na straně zástavního věřitele, musí zástavce podíl převést. Novinkou je prekluzivní lhůta, v níž může zástavní věřitel toto své právo uplatnit. Může tak učinit pouze do jednoho měsíce ode dne, kdy byl jeho pokus o zpeněžení podílu neúspěšný. Pokud zástavní věřitel toto své právo využije a lhůtu dodrží, pak má dlužník na převod podílu lhůtu jednoho měsíce a neučiní-li tak, pak se zástavní věřitel může domáhat, aby obsah smlouvy určil soud.

¹⁵³ Poskytovatel jistoty, tedy osoba zřizující zástavní právo; též také obligační dlužník. RICHTER, Tomáš. In SPÁČIL, Jirí (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1065.

Vydala-li společnost kmenové listy, pak se zástavní právo bude řídit ustanoveními týkajícími se zastavení cenných papírů (§ 1328 a násl. NOZ). Dle zákonné dikce zástavní právo k cennému papíru vzniká odevzdáním zástavnímu věřiteli. Dále NOZ v odstavci druhém ustanovení § 1328 navíc uvádí, že ke vzniku zástavního práva k cennému papíru na řad (kmenový list, § 137 odst. 3 ZOK) je potřebný i zástavní rubopis obsahující doložku „k zastavení“ nebo jiná slova stejného významu a označení zástavního věřitele. Ludmila Lochmanová v komentáři k ZOK uvádí, že se kmenový list neodevzdává zástavnímu věřiteli a dodává, že se aplikuje ustanovení § 210 ZOK o vyznačení zástavního věřitele v rubopise.¹⁵⁴ Dle mého názoru se ovšem názor vyslovený v komentáři neuplatní, neboť kdyby měl zákonodárce v úmyslu, aby vznik zástavního práva k cennému papíru na řad byl pouze na základě rubopisu, pak by ustanovení § 1328 odst. 2 NOZ neobsahovalo spojku „i“, ale naopak by odevzdání kmenového listu zástavnímu věřiteli vylučovalo.

NOZ dále upravuje rozsah zástavního práva, výkon zástavního práva, zánik zástavního práva ad., obecně pro celý institut zástavního práva.

Při srovnání dnešní úpravy s úpravou minulou, obsaženou v ObchZ, shledávám zejména rozdíl v úpravě zastavení kmenových listů, neboť dříve se jejich vydávání neumožňovalo. Nová úprava doznala i jistých dílčích změn, ovšem nepovažuji je za rozhodující a převratné. Je možné tedy uzavřít, že institut zástavního práva k podílu v s. r. o. nedoznal výrazných obsahových změn, jednalo se spíše o doplnění chybějící právní úpravy, vyjma úpravy kmenových listů.

5.5 Uvolněný podíl

V případě, kdy skončí účast společníka ve společnosti za jejího trvání a jeho podíl nepřejde na jiného společníka ani třetí osobu (nedojde tedy k převodu podílu či přechodu na dědice či právního nástupce), pak se tento podíl stává uvolněným.

5.5.1 Uvolněný podíl podle ObchZ

Právní úprava uvolněného podílu byla obsažena v ustanovení § 113 odst. 5 a 6 ObchZ, přičemž až do 1. 1. 2001 nebylo zcela jasné, zejména s ohledem na ustanovení § 120 ObchZ, jenž stanovoval bezvýjimečný zákaz nabývání vlastních podílů samotnou společností, zda uvolněný podíl přecházel či nepřecházel na společnost (zda se uvolněný podíl stával majetkem společnosti, a zda jej tedy mohla převádět vlastním jménem či jménem, popřípadě

¹⁵⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 318.

v zastoupení, vyloučeného společníka),¹⁵⁵ od uvedeného data již bylo zákonem výslovně stanoveno, že na společnost tento podíl přecházel. Ještě před touto novelizací předznamenala budoucí vývoj Ivana Štenglová, když uváděla, že uvolněný podíl přecházel na společnost ex lege. Tato konstrukce byla podle ní odůvodnitelná tím, že společnost poskytla vyloučenému společníkovi protiplnění – vypořádací podíl jako náhradu za to, že byl ze zákona zbaven svého podílu.¹⁵⁶

Podíl se stával uvolněným v případě, kdy nepřecházel na dědice či právního nástupce (§ 116 odst. 3 ObchZ), došlo k vyloučení společníka v kadučním řízení, jenž nesplatil vklad (§ 113 odst. 3, 4 ObchZ), dále v okamžiku zrušení účasti společníka soudem (§ 148 ObchZ), stejné účinky mělo i prohlášení konkursu na majetek společníka, zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nebo pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu společníka nebo vydání exekučního příkazu k postižení podílu společníka po právní moci usnesení o nařízení exekuce (§ 148 odst. 2 ObchZ). Dalšími případy bylo vyloučení společníka soudem (§ 149 ObchZ) a také dohoda všech společníků (§ 149a ObchZ).

Dle ustanovení § 120 odst. 2 ObchZ, pokud společnost nabyla v souladu se zákonem vlastní podíl, pak práva a povinnosti z tohoto podílu vyplývající nezanikala splynutím, ale společnost nebyla oprávněna tato práva vykonávat.

Společnost mohla takovýto podíl převést na jiného společníka nebo na třetí osobu, kdy o tomto převodu rozhodovala valná hromada. Valná hromada rozhodovala prostou většinou hlasů dle ustanovení § 127 odst. 3 ObchZ v návaznosti na ustanovení § 125 odst. 1 písm. o) ObchZ. Ivana Štenglová v komentáři k danému uváděla, že v případě převodu podílu na třetí osobu mohla valná hromada rozhodnout bez ohledu na to, zda společenská smlouva takovýto převod připouštěla, jednalo se tedy o speciální úpravu k ustanovení § 115 odst. 2 ObchZ.¹⁵⁷ V rámci tohoto rozhodnutí však valná hromada nemusela rozhodnout o podmínkách převodu: *„Ustanovení § 113 odst. 5 věty druhé ObchZ svěřuje rozhodnutí o převodu uvolněného obchodního podílu vyloučeného společníka společnosti s ručením omezeným do působnosti valné hromady; oproti ustanovení § 113 odst. 6 in fine ObchZ však nepožaduje, aby valná hromada rozhodla i o podmínkách převodu. Dovolatel se mýlí, usuzuje-li, že předpokladem platnosti usnesení valné hromady je i určení ceny za tento převod. Schválí-li valná hromada převod uvolněného obchodního podílu (včetně osoby nabyvatele), uzavře společnost*

¹⁵⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 379.

¹⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. Uvolněný obchodní podíl. *Obchodní právo*, 1998, č. 7-8, s. 16.

¹⁵⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 380.

*s určeným nabyvatelem smlouvu o převodu (uvolněného) obchodního podílu; sjednání ceny, jakož i ostatních podmínek převodu, spadá do působnosti jednatele společnosti, jenž musí postupovat s péčí řádného hospodáře.*¹⁵⁸

Pokud se převod podílu neuskutečnil, pak společnost postupovala podle ustanovení § 113 odst. 6 ObchZ. Valná hromada musela rozhodnout do 6 měsíců ode dne vyloučení společníka, jehož podíl společnost nabyla, o snížení základního kapitálu o vklad vyloučeného společníka,¹⁵⁹ nebo o tom, že ostatní společníci převezmou jeho podíl v poměru svých podílů za úplatu ve výši vypořádacího podílu. Valná hromada rozhodovala prostou většinou hlasů přítomných společníků, nevyžadovala-li společenská smlouva vyšší počet hlasů (§ 127 odst. 3, § 125 odst. 1 písm. o) ObchZ). Nebylo tedy zapotřebí, aby s převodem souhlasili všichni společníci, přestože části podílu převzali všichni. Příslušná část podílu podle ustanovení § 113 odst. 6 ObchZ pak přecházela na každého společníka, tedy i na ty, kteří na valné hromadě hlasovali proti tomuto usnesení.¹⁶⁰ Pokud tak společnost neučinila, pak mohl soud společnost zrušit i bez návrhu a nařídit její likvidaci.

V okamžiku, kdy přešel podíl na společnost, vzniklo společníku nebo jeho právnímu nástupci, jehož podíl na společnost přešel, právo na vypořádací podíl (§ 61, § 150 ObchZ). Vypořádací podíl se určoval poměrem podílů, nestanovila-li společenská smlouva jinak. Ustanovení § 61 odst. 2 ObchZ stanovovalo výši vypořádacího podílu z vlastního kapitálu společnosti zjištěného z mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti, nebo pokud to stanovila společenská smlouva, pak z čistého obchodního majetku na základě posudku znalce.

Společnost byla povinna vyplatit vypořádací podíl v penězích (pokud nebylo stanoveno jinak) bez zbytečného odkladu poté, co převedla podíl (§ 113 odst. 5 ObchZ) nebo snížila základní kapitál či podíl převzali ostatní společníci podle svých vkladů (§ 113 odst. 6 ObchZ). Pokud nebyl vklad společníka splacen, měla společnost povinnost vyplatit vypořádací podíl bez zbytečného odkladu až po jeho splacení. Společenská smlouva mohla lhůtu prodloužit. Tomáš Dvořák k tomu uváděl, že tato lhůta nesměla být nepřiměřeně dlouhá, neboť by se snadno mohla dostat do rozporu s dobrými mravy.¹⁶¹

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2013, sp. zn. 29 Cdo 1110/2012.

¹⁵⁹ Dle ustanovení § 146 odst. 2 ObchZ se nesměla snížit výše základního kapitálu a výše vkladu každého společníka pod částky stanovené zákonem – tedy pro základní kapitál 200 000 Kč a pro vklad 20 000 Kč.

¹⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 381.

¹⁶¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 184.

5.5.2 Uvolněný podíl podle ZOK

Právní úprava uvolněného podílu je v ZOK rozsáhlejší, neboť se mu věnují ustanovení § 212-215.

Dle ZOK se podíl stává uvolněným v okamžiku zániku účasti společníka ve společnosti, vyjma převodu podílu.¹⁶² I přes to, že jsou s tímto podílem stále spjata práva a povinnosti, tak je nelze vykonávat. To, jak bude dále s uvolněným podílem naloženo, se rozpadá na dvě možnosti, jež souvisí s omezeností či vyloučením převodu či přechodu podílu.

První možnost je vymezena v ustanovení § 212 odst. 2 ZOK pro situaci, kdy je převod či přechod podílu omezen či vyloučen. Společnost má v takovém případě povinnost postupovat podle ustanovení § 214 a § 215 ZOK. Ustanovení § 214 ZOK se zabývá výši vypořádacího podílu, jenž náleží oprávněné osobě (společníkovi, jehož účast byla ve společnosti ukončena nebo jeho právnímu nástupci, dědici, insolvenčnímu správci jeho majetku nebo věřiteli společníka).¹⁶³ Tato výše se určí podle ustanovení § 36 odst. 2 ZOK, tedy z vlastního kapitálu zjištěného z mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti. Společenská smlouva však může určit i jiný vhodný způsob určení vypořádacího podílu. Důvodová zpráva k této dispozitivní úpravě ve společenské smlouvě uvádí, že vypořádací podíl může být i nulový, neboť zákon odchylce žádné limity neklade.¹⁶⁴

Vypořádací podíl se určuje poměrem podílů společníků v dané společnosti a vyplácí se v penězích. Ustanovení § 215 ZOK poté normuje, jak má společnost s uvolněným podílem naložit. Společnost bez zbytečného odkladu po vyplacení vypořádacího podílu, nejpozději do 1 měsíce, rozhodne o přechodu uvolněného podílu na zbývající společníky v poměru jejich podílů, a to nejméně za protiplnění ve výši vypořádacího podílu. Pokud se tak nestane, pak společnost sníží základní kapitál o vklad společníka, jehož účast ve společnosti zanikla. A i dle nové právní úpravy je zde sankce za nesplnění výše uvedených povinností, k nimž je společnost povinna, v možnosti jejího zrušení soudem, a to i bez návrhu. Zákon dále uvádí, že

¹⁶² Podíl se stává uvolněným: vystoupením společníka (§ 202), dohodou všech společníků o ukončení účasti společníka (§ 203), vyloučením společníka (§ 204 i § 151), zrušením účasti společníka soudem (§ 205), zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nebo zrušením konkursu proto, že byl majetek společníka nedostačující, dále pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením podílu nebo právní mocí exekučního příkazu k postižení podílu po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti a byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, právní mocí rozhodnutí o tomto návrhu, není-li podíl převoditelný (§ 206), zrušení účasti dědice ve společnosti soudem (§ 211).

¹⁶³ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 980.

¹⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>, s. 201.

tato rozhodnutí náležejí do pravomoci valné hromady, kdy pro jejich přijetí je třeba dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků a navíc, tato rozhodnutí se osvědčují veřejnou listinou.

Pokud se jedná o možnost druhou, uvedenou v ustanovení § 212 odst. 3 ZOK, pak se užití ve všech ostatních případech – tedy v okamžiku, kdy není převod či přechod podílu omezen či vyloučen. V tomto případě společnost s uvolněným podílem nakládá jako zmocněnec a naloží s ním podle ustanovení § 213 a § 215 ZOK. Zde je možné vidět nové pojetí, jež souvisí s institutem uvolněného podílu, kdy společnost jedná jako zmocněnec a nikoliv, jako za účinnosti ObchZ, jako majitel uvolněného podílu. Jeden z autorů komentáře k této nové dikci uvádí i to, že se jedná o zastoupení zákonné, přestože je v zákoně uveden zmocněnec a ne zástupce; použijí se tedy obecná pravidla pro zastoupení podle ustanovení § 436 a násl. NOZ, příp. pravidla o zákonném zastoupení podle ustanovení § 457 a násl. NOZ.¹⁶⁵

Ustanovení § 213 ZOK upravuje prodej uvolněného podílu, a to nejméně za přiměřenou cenu bez zbytečného odkladu. Společníci mají v rámci tohoto prodeje předkupní právo¹⁶⁶ – pokud tohoto práva využije více společníků, pak se uvolněný podíl mezi ně rozdělí podle poměru jejich podílů. Výtěžek z prodeje, po odečtení nákladů a započtení pohledávek, je vypořádacím podílem, jenž náleží bez zbytečného odkladu oprávněné osobě; je zde i možnost úřední úschovy.

Jak bylo uvedeno výše, zákon udává, že se dále užití pouze ustanovení § 215 ZOK. Já se nicméně ztotožňuji s názorem Bohumila Havla, který k danému uvádí: „*Nedává to smysl, neboť není-li prodej možný, je aplikace § 215 ZOK podmíněna předchozí aplikací § 214 ZOK. Lze tedy uzavřít, že odkaz v § 212 odst. 2 ZOK je nutno vyložit tak, že se použije § 213 až § 215 ZOK.*“¹⁶⁷ Ustanovení § 214 ZOK tedy normuje, že pokud se nepodaří podíl do 3 měsíců prodat, pak se vypořádací podíl určí podle ustanovení § 36 odst. 2 ZOK (pojednáno viz výše) a společnost ho do 1 měsíce od uplynutí tříměsíční lhůty vyplatí oprávněné osobě. Poté společnost s uvolněným podílem naloží dle ustanovení § 215 ZOK, o čemž bylo již také v této práci pojednáno.

V právní úpravě uvolněného podílu došlo kromě rozšíření zákonného textu, i k jedné výrazné změně. Týká se odlišného postupu naložení s uvolněným podílem v případě, kdy je

¹⁶⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 405.

¹⁶⁶ Obecně upraveno v ustanovení § 2140 a násl. NOZ.

¹⁶⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 406.

převod nebo přechod podílu omezen či vyloučen. Úprava dle ObchZ takové rozlišení neupravovala a každý uvolněný podíl bylo možné převést na společníka nebo třetí osobu. Nová dikce zákona je dle mého názoru správným řešením, neboť pokud si společníci jednou ve společenské smlouvě ujednali omezenost či úplné vyloučení převodu či přechodu podílu, pak by nebylo správné, aby v případě uvolněného podílu toto jejich ujednání bylo porušováno či obcházeno.

Do roku 2001 se vedly diskuze o tom, zda je uvolněný podíl v majetku společnosti či nikoliv, od tohoto data bylo zákonem výslovně uvedeno, že společnost tento podíl nabývá. Nová právní úprava ovšem přinesla úpravu odlišnou, kdy společnost vystupuje pouze jako zmocněnec a daný podíl nenabývá do svého majetku a uplatní se tak ustanovení NOZ o zastoupení (§ 436 a násl.). Je jisté, že nebylo možné, aby tyto úkony činil přímo společník, jehož účast ve společnosti končila, neboť např. v případě jeho vyloučení, by jistě jeho kroky nebyly efektivní a v zájmu společnosti. Na druhou stranu toto nové pojetí zřejmě nepřinese žádnou praktickou změnu a jedná se tedy spíše o teoretickou korekci.

6. Podíl ve spoluvlastnictví a společném jmění manželů

6.1 Podíl ve spoluvlastnictví

Spoluvlastnictvím podílu (dříve též spolumajitelstvím či společným podílem) je myšlena právní konstrukce, kdy jeden podíl náleží více osobám. Spoluvlastnictví se vyjadřuje zlomkem či procentem a tento spoluvlastnický podíl vyjadřuje míru účasti spolumajitele na společném podílu a z toho plynoucí konkrétní práva a povinnosti.¹⁶⁸

6.1.1 Podíl ve spoluvlastnictví podle ObchZ

Pro daný institut se užíval pojem spolumajitelství z toho důvodu, že podíl byl za účinnosti OZ považován za jinou majetkovou hodnotu, nikoliv za věc v právním slova smyslu, proto nemohl být z teoretického hlediska předmětem vlastnictví ani spoluvlastnictví. Jelikož ovšem žádná úprava spolumajitelství neexistovala, analogicky se užívala právní úprava spoluvlastnictví (§ 137 a násl. OZ) dle ustanovení § 1 odst. 2 ObchZ. Sám ObchZ v ustanovení § 114 odst. 3 větě poslední navíc uváděl, že *na vztahy mezi osobami, jimž náleží obchodní podíl, se použijí přiměřeně ustanovení OZ o spoluvlastnictví*.

Spolumajitelstvím se v ObchZ zabývalo pouze zmíněné ustanovení § 114 odst. 3, které normovalo, že *jeden podíl může náležet více osobám*, přičemž, jak uváděl Tomáš Dvořák i Karel Eliáš, v daném případě se neuplatnilo pravidlo ustanovení § 105 odst. 3 ObchZ, kdy společnost mohla mít pouze 50 společníků, neboť se dané ustanovení vykládalo v souvislosti s ustanovením § 114 odst. 1 ObchZ, tedy že ve společnosti mohlo být nejvíce 50 podílů a každý podíl náležel od jednoho až po neomezený počet spolumajitelů, kteří však byli v postavení společníků; z hlediska zákona se však na ně pohlíželo jako na jediného společníka.¹⁶⁹ Na druhou stranu však nebylo možné obcházet ustanovení zákona o tom, že jeden společník mohl mít pouze jeden podíl, tedy nebylo možné, aby spolumajitelem byl ten, kdo měl ve společnosti již jiný podíl či se na společnosti podílel jako spolumajitel dvou či více podílů.¹⁷⁰

Tomáš Příbyl s výše uvedeným obecně souhlasil, ale zároveň zmínil své pochybnosti o tom, zda bylo v tomto případě vhodné nahrazovat evidentně chybějící právní úpravu extenzivním výkladem, který nepochybně znamenal značné omezení společníka v jeho

¹⁶⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 114.

¹⁶⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 113. Srov. ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 81.

¹⁷⁰ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 81.

právech a přitom neměl žádnou výslovnou oporu v zákoně.¹⁷¹ Uvedenou nesrovnalost vyřešilo až přijetí ZOK, který již nespočívá na jednotnosti podílu.

Jedna z autorek komentáře k ObchZ uváděla, že daný institut byl důležitý zejména při dědění pro případ, že podíl, který byl předmětem dědění, odpovídal minimální výši vkladu, a nebylo tedy možné jeho rozdělení. Dále spojovala vznik spolumajitelství i s jinými důvody, např. v důsledku společného převzetí vkladu při založení společnosti či při zvýšení základního kapitálu více osobami a rovněž v důsledku smluvní dispozice. Takovou dispozicí mohlo být jednak uzavření smlouvy o převodu podílu mezi jeho majitelem jako převodcem na straně jedné a více osobami jako nabyvateli, tak uzavření smlouvy, kterou majitel podílu uzavřel s jinou osobou o tom, že nadále budou spolumajiteli podílu.¹⁷²

K náležitostem smlouvy, na základě níž vznikalo spolumajitelství lze uvést rozhodnutí Nejvyššího soudu, jenž uváděl: „*V souladu s ustanovením § 261 odst. 3 písm. a) ObchZ se taková smlouva řídí třetí částí obchodního zákoníku, podléhá ustanovení § 63 ObchZ a je na ni nutno přiměřeně aplikovat ustanovení § 115 ObchZ. I smlouvou o zřízení spoluvlastnictví k obchodnímu podílu totiž do společnosti vstupuje další osoba, byť „pouze“ jako „spoluvlastník“ obchodního podílu, a stává se účastníkem společenské smlouvy (jako je tomu při převodu obchodního podílu). Ostatním společníkům proto musí být i v takovém případě zachována práva garantovaná zákonem a společenskou smlouvou pro případ převodu obchodního podílu na třetí osobu. A jelikož se osoba, nabývající „spoluvlastnický“ podíl na obchodním podílu, stává (musí stát) i účastníkem společenské smlouvy (být společně s ostatními „spoluvlastníky“ představuje pouze jediného společníka), musí v takové smlouvě výslovně prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě.“¹⁷³ I přes to, že to nebylo nikde výslovně uvedeno, bylo doporučováno, aby měla smlouva písemnou formu a podpisy na ní byly úředně ověřeny.¹⁷⁴*

Zákon normoval, že svá práva z podílu mohli spolumajitelé vykonávat jen společným zástupcem. Tímto zástupcem mohl být jak zástupce smluvní, tak i zákonný zástupce nebo opatrovník ustavený rozhodnutím soudu nebo orgánu veřejné správy.¹⁷⁵ Z úpravy OZ bylo možné vyčíst, že stačilo, pokud se na zástupci shodli společníci většinou, počítanou podle velikostí podílů. Při rovnosti hlasů, nebo pokud nebylo dosaženo dohody, rozhodoval

¹⁷¹ PŘIBYL, Tomáš. Společný obchodní podíl. *Obchodní právo*, 2002, č. 4, s. 5.

¹⁷² ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 384.

¹⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010.

¹⁷⁴ ELIÁŠ, Karel. Společný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným: Mnoho otázek a málo odpovědí. *Obchodní právo*, 1996, č. 3, s. 4.

¹⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 115.

soud (§ 139 odst. 2 OZ). Kdo konkrétně musel zástupcem být, zákon nenormoval. Vycházelo se tedy z konstrukce, že jím mohl být jeden ze spolumajitelů anebo i třetí osoba.¹⁷⁶

Poslední, co zákon uváděl ke společnému podílu, byla solidarita spolumajitelů, kdy tito byli ke splacení vkladu zavázáni společně a nerozdílně. Jak uváděl Karel Eliáš: „*Z tohoto však nebylo možné a contrario dovozovat, že v ostatních směrech jejich pasivní solidarita absentuje.*“ Mezi další bylo proto možné uvést povinnost platit úroky z prodlení se splácením vkladu, povinnost společného ručení za závazky společnosti či příplatkovou povinnost.¹⁷⁷

Spolumajitelství zanikalo převodem či přechodem, kde se podpůrně užívaly ustanovení § 115 a § 116 ObchZ, dále také dohodou či soudem dle ustanovení § 141 a § 142 OZ.

6.1.2 Podíl ve spoluvlastnictví podle ZOK

Od účinnosti NOZ, jak jsem uvedla již výše, se podíl považuje za věc, je možné tedy již hovořit o spoluvlastnictví k podílu.

Právní úprava daného institutu je v ZOK velmi kusá, zmiňuje se o něm pouze ustanovení § 32 ve svém čtvrtém odstavci, kdy stanovuje, že *je-li podíl v obchodní společnosti ve spoluvlastnictví, jsou spoluvlastníci společným společníkem a podíl spravuje vůči obchodní společnosti jen správce společné věci.* Na spoluvlastnictví k podílu se kromě tohoto znění užití i ustanovení § 1115 a násl. NOZ, která upravují institut spoluvlastnictví komplexně.

Z uvedené dikce ZOK, což potvrzuje i ustanovení § 1116 NOZ, je možné vyčíst osvětlení nejasnosti, již přinášel ObchZ a která byla vymezena pouze právní teorií, kdy nebylo zcela jasné, zda se společníci společného podílu považují za společníka jediného, či je nutné počítat každého společníka zvlášť a dodržet tak vždy kogentní úpravu pro maximální počet 50 společníků. Nyní tedy není pochyb o správném názoru právní teorie, kdy se spoluvlastníci považují za společníka jediného. Výkladové potíže s maximálním počtem společníků jsou již dnes minulostí, neboť nyní s. r. o. takové ustanovení neobsahuje.

ZOK se také zmiňuje o správci podílu, avšak neuvádí, kdo jím může být. Je však možné použití odstavce následujícího. Ten se týká spoluvlastnictví družstevního podílu a uvádí, že *správce může být pouze jeden ze spoluvlastníků.* Dle mého názoru, je tedy

¹⁷⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005, s. 115.

¹⁷⁷ ELIÁŠ, Karel. Společný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným: Mnoho otázek a málo odpovědí. *Obchodní právo*, 1996, č. 3, s. 3-4.

pro ostatní korporace a contrario možné uvést, že správcem může být jak jeden ze spoluvlastníků, tak i osoba třetí.

Vznik i zánik spoluvlastnictví k podílu je shodný s úpravou dřívější, kdy nyní se postupuje dle ustanovení o spoluvlastnictví upraveném v NOZ.

V rámci rekonstrukce soukromého práva neprošla úprava spoluvlastnictví významnou změnou, jednalo se pouze o dílčí zásahy. Z mého pohledu tedy právní úprava spoluvlastnictví k podílu zůstala zachována.

6.2 Podíl ve společném jmění manželů

Výslovné zmínění o SJM v souvislosti s podílem není v ObchZ ani v ZOK. V případě daného institutu se tak dříve, i dnes musí použít občanskoprávní úprava, dnes uvedená v NOZ, dříve v OZ.

SJM představuje zvláštní úpravu vlastnictví, která může vzniknout pouze mezi manžely, kdy aktiva i pasiva tvořící SJM náležejí oběma manželům. Nejsou uváděny jednotlivé podíly, proto je každý z manželů vlastníkem každé společné věci, přičemž je omezen stejným vlastnictvím druhého manžela.¹⁷⁸

6.2.1 Podíl ve společném jmění manželů podle ObchZ

Dříve se úpravou podílu v SJM zabývalo ustanovení § 143 odst. 2 OZ, které normovalo, že v případě, že se jeden z manželů stal společníkem obchodní společnosti, pak nabytí podílu nezakládalo účast druhého manžela na této společnosti. Toto neúplné vymezení ovšem činilo v praxi potíže v souvislosti s majetkovou povahou podílu, neboť nebylo z daného ustanovení jasné, zda je či není součástí SJM. S výkladovými problémy pomohl až Nejvyšší soud, kdy uvedl: *„Jestliže jeden z manželů za trvání manželství nabyde z prostředků patřících do společného jmění manželů obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, stává se tím získaný majetek ze zákona součástí společného jmění manželů.“*¹⁷⁹

Dále také činily problémy týkající se podílu v případě vypořádání SJM, východisko opět přinesl až Nejvyšší soud: *„Obchodní podíl v s. r. o., nabytý jedním z manželů za trvání jejich majetkového společenství, představuje společnou majetkovou hodnotu, která je předmětem vypořádání při zániku majetkového společenství.“*¹⁸⁰ Dále také: *„Soud rozhodující*

¹⁷⁸ ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanské právo hmotné I*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 344.

¹⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.

¹⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. února 2011, sp. zn. 22 Cdo 1754/2009.

*o vypořádání společného jmění manželů nepřikazuje hodnotu obchodního podílu, ale obchodní podíl. Obchodní podíl může být přikázán jen společníku obchodní společnosti.*¹⁸¹

6.2.2 Podíl ve společném jmění manželů podle ZOK

Od ledna 2014 je úprava týkající se podílu a SJM součástí NOZ, konkrétně o tom pojednává ustanovení § 709 odst. 3, které již výslovně uvádí, že *podíl je součástí SJM, stal-li se jeden z manželů společníkem za trvání manželství, s výjimkou případů, kdy tento manžel nabyl podíl ze svého výlučného vlastnictví.*

Zákon již neobsahuje ustanovení ObchZ o tom, že nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na společnosti. To by mohlo vést k závěru, že nabytím podílu do SJM se druhý z manželů zároveň stává (spolu)společníkem tím, že oba manželé poté vykonávají práva a povinnosti s účastí na společnosti spojené. Tento závěr je mezi odbornou veřejností menšinový, praxe se spíše přiklání k tomu, že se na dosavadním stavu nic nemění,¹⁸² proto lze mít za to, že ve věcech zákonem neupravených, bude postupováno v souladu s dosavadní judikaturou.

¹⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. ledna 2006, sp. zn. 22 Cdo 103/2005.

¹⁸² BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013, s. 115.

7. Právní úprava podílu ve Slovenské republice

Historie tohoto státu je až do roku 1993 téměř nepřetržitě spjata s Českou republikou. S tím souvisí i problematika právní úpravy, neboť nejenomže vychází ze stejných společenských základů a stojí na stejných právních principech, ale i dnes je možné nalézt mnoho předpisů, jenž vychází ze stejné normy, a které platily ještě před rozdělením obou států, tedy před 1. 1. 1993. Jedním z takových předpisů je i zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákoník, jenž nabyl účinnosti 1. 1. 1992. Z výše uvedeného vyplývá, že ještě 31. 12. 2013 vycházelo obchodní právo jak v České republice, tak i na Slovensku ze stejného zákonného základu a struktura zákona tak byla totožná. Je nutné však dodat, že úpravy procházely od roku 1993 mnohačetnými rozdílnými novelizacemi, které způsobily jisté obsahové odlišnosti obou úprav, systematika a základní zásady však zůstaly zachovány.

SK-ObZ tedy stejně jako ObchZ vymezuje základní pojetí podílu shodně pro všechny typy společností¹⁸³ v ustanovení § 61. Základní definice - *podiel je miera účasti spoločníka na čistom obchodnom imaní spoločnosti*¹⁸⁴ – se zcela neshoduje s úpravou v ustanovení § 61 ObchZ a ani s dnes platnou a účinnou definicí obsaženou v ustanovení § 31 ZOK. Milan Ďurica k uvedenému dodává, že podíl vymezený v tomto ustanovení vyjadřuje pouze majetkovou složku účasti spoločníka ve společnosti.¹⁸⁵

Stejně jako za účinnosti OZ, i dle slovenské právní úpravy dle ustanovení § 118 odst. 1 SK-OZ, je podíl pojímán jako jiná majetková hodnota a nikoliv jako věc v právním smyslu slova.

Širším pojmem než podíl uvedený v ustanovení § 61 SK-ObZ je poté, pro s. r. o. (§ 105 a násl. SK-ObZ), pojem obchodní podíl vyjádřený v ustanovení § 114 SK-ObZ. Jeho základní vymezení se v ničem neliší od definice uvedené dříve v ObchZ, podíl tedy *predstavuje práva a povinnosti spoločníka a im zodpovedajúcu účasť na spoločnosti. Jeho výška sa určuje podľa pomeru vkladu spoločníka k základnému imaniu spoločnosti, ak spoločenská zmluva neurčuje inak*. Z uvedené definice vyplývá, že obchodní podíl je pojmem širším, než pojem podíl, a představuje tak nejen majetková práva, ale také nemajetková práva a povinnosti spoločníka a k tomu odpovídající účast na společnosti,

¹⁸³ Verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť (§ 56 odst. 1 SK-ObZ).

¹⁸⁴ Podíl je míra účasti spoločníka na čistém obchodním jmění společnosti.

¹⁸⁵ ĎURICA, Milan. In PATAKYOVÁ, Mária (ed). *Obchodný zákoník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 146-147.

tj. představuje podíl na řízení, rozhodování a kontrole činnosti obchodní společnosti.¹⁸⁶ Mária Majeriková k danému výkladu dodává, že jako souhrn práv a povinností je obchodní podíl způsobilý být samostatným předmětem právních vztahů; těmi mohou být i jednotlivá majetková práva, která tvoří součást obchodního podílu, a to za předpokladu, že jsou samostatně převoditelná (např. právo na vyplacení vypořádacího podílu).¹⁸⁷

Dále ustanovení § 114 SK-ObZ hovoří o jednotnosti obchodního podílu, tedy že jeden společník může mít pouze jeden obchodní podíl. Je zde vidět shoda úprav SK-ObZ a ObchZ, na druhou stranu však nyní účinná právní úprava v České republice po přijetí ZOK doznala výrazných změn, kdy náš právní řád opustil koncepci jediného podílu pro společníka s. r. o. a také přinesl významnou změnu v podobě více druhů podílu a podílů představovaných cennými papíry, tedy kmenovými listy.

Ustanovení § 115 SK-ObZ se týká převodu obchodního podílu, kdy odstavec první normuje převod obchodního podílu na jiného společníka, jenž je podmíněn souhlasem valného shromáždění, pakliže společenská smlouva neurčí jinak. Odstavec druhý, shodně jako ObchZ, upravuje převod obchodního podílu na třetí osobu, kdy společník může takovýto převod uskutečnit pouze v případě, kdy to připouští společenská smlouva. Převod na třetí osobu tedy není možný přímo ze zákona. Společenská smlouva může také v tomto případě určit, že k převodu obchodního podílu na třetí osobu se vyžaduje souhlas valného shromáždění. Převod obchodního podílu se uskutečňuje uzavřením písemné smlouvy o převodu obchodního podílu s úředně ověřenými podpisy. Tato smlouva představuje samostatný smluvní typ upravený v SK-ObZ.¹⁸⁸ Smluvní strany využívají tuto smlouvu v případě bezplatného, ale i úplatného převodu obchodního podílu. Použití kupní smlouvy nebo smlouvy darovací je vyloučeno.¹⁸⁹ Tak, jako tomu bylo za účinnosti ObchZ v České republice, i na Slovensku musí být ze smlouvy jasné, zda se jedná o úplatný či bezplatný převod a v případě úplatného převodu musí být určena i cena. K tomu Nejvyšší soud Slovenské republiky dodává: „*Pri odplatnom prevode obchodného podielu musí byť v zmluve uvedená jeho cena alebo spôsob jej určenia. Spôsob vypočítania ceny obchodného podielu Obchodný zákonník neupravuje (ani dispozitívne), a preto, ak spoločenská zmluva*

¹⁸⁶ BLAHA, Marián. In PATAKYOVÁ, Mária (ed). *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 270.

¹⁸⁷ MAJERIKOVÁ, Mária. In OVEČKOVÁ, Oľga (ed). *Obchodný zákonník: komentár*. Bratislava: Iura Edition, 2008, s. 439.

¹⁸⁸ Na rozdíl od české úpravy dle ObchZ, kde byl tento závěr Nejvyšším soudem odmítnut: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008.

¹⁸⁹ REPA, Radovan. Obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným je iná veličina ako vklad [online]. In: *Trend.sk*, 24. ledna 2001 [cit. 6. března 2014]. Dostupné na <<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-Janu%C3%A1r/obchodny-podiel-v-spolocnosti-s-rucenim-obmedzenym-je-ina-velicina-ako-vklad.html>>.

*neurčuje inak, určí sa dohodou zmluvných strán.*¹⁹⁰ Nabyvatel obchodního podílu, který není společníkem, musí ve smlouvě prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě, příp. ke stanovám. Převod obchodního podílu je pro smluvní strany účinný dnem uzavření smlouvy, vůči společnosti však až doručením účinné smlouvy o převodu a pokud je nutný souhlas valného shromáždění, pak až s tímto souhlasem. Ustanovení § 115 SK-ObZ v dalších odstavcích normuje proces zápisu změn v obchodním registru¹⁹¹ v důsledku převodu podílu a také speciální úpravu týkající se většinového podílu.¹⁹² Kromě posledních zmíněných odlišností, není postup při převodu podílu ve slovenské právní úpravě neznámý pro českou veřejnost, neboť do konce minulého roku bylo v rámci českého právního řádu postupováno shodně.

Ustanovení § 116 SK-ObZ obsahuje přechod obchodního podílu a dané ustanovení se příliš neodlišuje od úpravy v ObchZ. Zákon zde takové normuje v odstavci prvním právní nástupnictví a v odstavci druhém dědění obchodního podílu, přičemž dědic se může domáhat zrušení své účasti ve společnosti soudem, avšak na rozdíl od české úpravy, zde není stanovena žádná lhůta, ve které by tak měl učinit.

Rozdělením obchodního podílu se v SK-ObZ zabývá ustanovení § 117, který rozdělení váže pouze k převodu či přechodu podílu a je podmíněn souhlasem valného shromáždění. Rozdělení obchodního podílu může, i dle slovenské úpravy, společenská smlouva vyloučit. Také musí být zachována výše vkladu společníka, v tomto případě 750 €. Dále se ustanovení § 117 SK-ObZ zabývá, tak jako v případě převodu obchodního podílu, většinovým podílem.

SK-ObZ taktéž umožňuje zřídit k obchodnímu podílu zástavní právo, ale pouze v případě, kdy společenská smlouva umožňuje převod podílu a pokud je převod podmíněn souhlasem valného shromáždění či splněním jiné podmínky, pak se souhlas či tato podmínka vyžaduje i pro zastavení obchodního podílu. Zástavní smlouva musí být písemná a podpisy na ní musí být úředně ověřeny, zástavní právo vzniká zápisem do obchodního registru. Právní úprava zástavního práva je v SK-ObZ užší, než byla v ObchZ, neboť na zákonem neupravené vztahy zástavního práva se subsidiárně použije úprava zástavního práva v ustanovení § 151a a násl. SK-OZ.

Právní úprava uvolněného podílu je koncipována podobně, jako tomu bylo v ObchZ, ovšem s tím rozdílem, že ustanovení § 113 odst. 6 SK-ObZ neupravuje možnost převzetí

¹⁹⁰ Rozsudek Najvyššieho súdu SK, sp. zn. 2 Obo 102/2001. Uveřejněný v *Zo súdnej praxe*, 2002, č. 1, s. 156.

¹⁹¹ Obchodní registr je upravený v § 27 SK-ObZ a dále zejména v zákoně č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri, kdy tento zákon v § 2 obsahuje širokou škálu údajů, jež se do registru zapisují.

¹⁹² Podíl, který vzhledem k poměru hodnoty vkladu společníka k výši základního kapitálu společnosti společníkovi přiznává alespoň polovinu všech hlasů nebo obchodní podíl, se kterým spojila alespoň polovinu hlasů společenská smlouva (§ 115 odst. 7 SK-ObZ).

uvolněného podílu ostatními společníky dle poměru jejich vkladů, upravuje pouze možnost snížení základního kapitálu o vklad vyloučeného společníka. Výše vypořádacího podílu je normována v ustanovení § 61 odst. 2 SK-ObZ na základě řádné individuální účetní závěrky za účetní období předcházející účetnímu období, ve kterém zanikla účast společníka ve společnosti, pokud společenská smlouva nestanovuje jinak. Je vidět, že se tato úprava liší od úpravy v ObchZ i v ZOK. Shodné však je, že se vypořádací podíl vyplácí v penězích, pokud není stanoveno jinak. Tento podíl je pak splatný ve lhůtě tří měsíců od schválení účetní závěrky nebo ve stejné lhůtě, pokud nebyla závěrka schválena, ačkoliv být měla.

Ustanovení § 114 odst. 3 SK-ObZ upravuje i možnost obchodního podílu ve spoluvlastnictví, kdy spoluvlastníci mohou vykonávat práva s tímto podílem spojená pouze prostřednictvím společného zástupce. Dále toto ustanovení uvádí údaje, jež se obligatorně v případě spoluvlastnictví zapisují do obchodního registru.

Na rozdíl od podobné úpravy spoluvlastnictví, je vztah obchodního podílu a bezpodílového spoluvlastnictví manželů zcela odlišný od úpravy dle ZOK i dle ObchZ. SK-OZ totiž neobsahuje v části týkající se BSM žádné ustanovení týkající se obchodního podílu a v souvislosti s pojmáním obchodního podílu jako jiné majetkové hodnoty tak vznikají výkladové potíže. Jak k tomu uvádí Marián Blaha: „*Obchodný podiel ako iná majetková hodnota nemôže byť predmetom BSM, pretože nespĺňa pojmové vymedzenie veci ako spôsobilého premetu BSM podľa § 143 SK-OZ.*“¹⁹³ Dále uvádí dvě možnosti, kdy by bylo teoreticky možné, aby byl obchodní podíl v BSM. Jednou z možností je vklad do společnosti jedním z manželů, kdy jsou k tomu použity prostředky náležící do BSM a možností druhou je zahrnutí obchodního podílu do BSM na základě ustanovení § 143a SK-OZ, tj. na základě dohody manželů o rozšíření zákonem určeného rozsahu BSM. Jak ale uvádí dále, obě možnosti naráží na vymezení předmětu BSM podle ustanovení § 143 SK-OZ.¹⁹⁴ Dle mého názoru, je nutné, tak jako to učinila Česká republika v roce 1998, přijmout novou právní úpravu SJM, jež by výslovně upravovala vztah obchodního podílu a tohoto institutu.

Při zhodnocení jak české, tak i slovenské právní úpravy podílu v s. r. o. je možné vidět shody zákonných textů, toto pravidlo však platilo pouze do 31. 12. 2013. Tak, jako jsou rozdíly mezi úpravou dle ObchZ a ZOK, tak jsou stejné rozdíly i mezi nyní účinnou úpravou v České, tak i Slovenské republice. Ale i přes to, že se úpravy korporátního práva obou zemí

¹⁹³ BLAHA, Marián. In PATAKYOVÁ, Mária (ed). *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 271.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 271-272.

odcizily, i nadále pro nás, pro Čechy, zůstává jasný systém, pravidla i principy slovenského korporátního práva a v případě jeho aplikace v praxi, by neměly vznikat větší obtíže.

Závěr

V rámci mé diplomové práce na téma Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným nejdříve stručně popisuji s. r. o. v rámci jejího historického vývoje a dále plynule navazuji pojednáním o rekodifikaci soukromého práva, jež se uskutečnila k 1. 1. 2014. Velmi významná je v dané kapitole vymezená systematika soukromého práva, kdy ZOK nově upravuje pouze problematiku korporátního práva, nikoliv však obchodní závazkové vztahy a představuje tak *lex specialis* k NOZ. Dle mého názoru je toto nové pojetí soukromého práva zvolené správně, neboť činí ze soukromého práva přehlednější a ucelenější systém, který usnadní zejména orientaci v rámci jednotlivých právních předpisů.

Dvě následující kapitoly taktéž obsahují prvky, jež se týkají rekodifikace. Kapitola třetí, jež obecně vymezuje podíl, jeho kvalitativní a kvantitativní stránku, poté zejména pojednává o dřívějších problémech, jež způsobovalo vymezení podílu, kdy byl podíl pojmán jako jiná majetková hodnota a následně se zabývá pozitivními přínosy, jež s sebou přineslo vymezení podílu jako věci, kdy byla tato úprava nastolena NOZ. Tímto novým pojetím podílu došlo k odstranění výkladových potíží, na něž upozorňovala odborná veřejnost a jež v právním řádu přetrvávaly téměř dvacet let. Proto schvaluji, že zákonodárce toto pojetí konečně vpustil do českého právního řádu.

Kapitola čtvrtá, jež se zabývá samotnou s. r. o., přináší nové poznatky dotýkající se základních změn v dané společnosti. Mezi změny je možné zařadit novou úpravu výše základního kapitálu či maximální počet společníků. Nejvýznamnější změny ovšem nastaly právě v oblasti podílu, kdy ZOK opustil koncept jediného podílu. Nyní tedy může mít jeden společník i více podílů, přičemž společnost může mít i více druhů podílů. Aby těch změn nebylo málo, nyní ZOK umožňuje, aby byl podíl představován kmenovým listem, jenž je cenným papírem na řad. V rámci kmenového listu uvádím i pojednání o nejasném důvodu zařazení daného institutu do ZOK u této společnosti. I přestože nebyl záměr českého zákonodárce ohledně kmenových listů založen na jasně podložených a hlavně přesvědčivých důvodech, vycházím z toho, že bude záležet pouze na společnosti, zda tuto možnost využije či nikoliv a umožní tak vydávání kmenových listů.

Nejrozsáhlejší pátá kapitola obsahuje komparaci obou zákonů (ObchZ a ZOK) na institutu převodu podílu, jeho přechodu, rozdělení, zastavení a uvolněného podílu. Zejména v rámci převodu podílu je uvedena rozsáhlá judikatura Nejvyššího soudu, jež vyplňovala mezery v zákoně, které způsobovaly výkladové potíže. Na základě zhodnocení obou právních úprav ovšem nemohu říci, že by se zákonodárci podařilo všechny tyto mezery

vyplnit, proto bude zřejmě i nadále nutné řídit se v praxi i rozhodnutími Nejvyššího soudu. V případě přechodu podílu a jeho rozdělení nedoznala právní úprava výraznějších změn. Zástavní právo k podílu je nyní nově upraveno v NOZ v části týkající se zástavního práva jako celku, mohu tedy uzavřít, že došlo k větší přehlednosti, kdy je institut zástavního práva upraven komplexně v NOZ. Co se týče uvolněného podílu, právní úprava doznala dvou změn. Uvolněný podíl již nepřechází na společnost, ale společnost s ním nakládá jako zmocněnec a dále, postup naložení s uvolněným podílem se liší pro případ omezeného či zakázaného převodu či přechodu podílu a podílu bez těchto omezení. První změna se v praxi příliš nepromítne, jedná se spíše o nové teoretické vymezení. Avšak druhá změna je pro praxi velmi užitečná, neboť v jejím důsledku nebude docházet k obcházení ujednáním ve společenské smlouvě, jež případný převod či přechod podílu omezovala či zakazovala.

V rámci kapitoly šesté pojednávající o podílu ve spoluvlastnictví je uvedena základní právní úprava, kdy tato v rámci rekonstrukce neprošla výraznější změnou, neboť i nadále je institut spoluvlastnictví součástí OZ. Tato kapitola pojednává i o podílu v SJM. Předchozí právní úprava byla v tomto ohledu ne zcela dostačující, proto jsem s ohledem na to, že velká část společníků s. r. o. je manželem či manželkou, předpokládala, že zákonodárce tento institut uchopí širěji. Nová právní úprava je však co do rozsahu stejná, jako úprava předchozí a navíc není zcela jednoznačná, neboť v zákoně zcela chybí ustanovení o tom, že nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na společnosti. Dle mého názoru je tedy nová právní úprava nejenom nedostatečná, ale ze závěrů zde uvedených i zavádějící a méně přehledná, než právní úprava do roku 2014.

V kapitole, jež se zabývá slovenskou právní úpravou podílu v s. r. o. je stručně pojednáno o základním vymezení tohoto institutu v SK-ObZ a jsou zde také uvedeny základní dispozice s podílem. Z uvedené kapitoly vyplývá, že se slovenská právní úprava, co do systematiky zákona, shoduje s ObchZ, neboť obě úpravy vycházejí ze stejného zákonného textu. A přestože obě právní úpravy poté procházely četnými novelizacemi, i dnes je pro českého občana SK-ObZ přehledným právním předpisem, neboť je mu znám z dvacetileté praxe používání velmi podobného ObchZ.

Má práce měla za cíl porovnat institut podílu na základě dvou právních předpisů, kdy výsledkem má být zhodnocení nové právní úpravy ve světle úpravy předchozí s jejími nedostatky, ať již vytýkanými právní teorií či judikaturou Nejvyššího soudu. Mým závěrem je, že kromě zavedení možnosti více podílů pro jednoho společníka, více druhů podílů a kmenových listů, právní úprava nedoznala výraznějších změn. Což značí, že se nepodařilo zcela odstranit všechny nedostatky, jež byly v minulosti vytýkány.

Za nejproblematictější považuji úpravu převodu podílu, konkrétně smlouvu o převodu podílu. Právě k tomuto tématu se v minulosti hojně vyjadřoval Nejvyšší soud, proto jsem považovala téměř za automatické, že zákonodárce problematická a chybějící ustanovení doplní, avšak nestalo se tak. Pokud se jedná o analogické užití smluv z NOZ, tak i některé výkladové potíže zřejmě přibudou, neboť ne všechna ustanovení z NOZ jsou použitelná pro převod podílu v obchodní korporaci. Myslím si, že všechny náležitosti smlouvy o převodu podílu, jež by byly speciální k úpravě smluv v NOZ, a jež zejména v minulosti činily výkladové potíže (bezplatnost, úplatnost, způsob určení ceny v dodatku smlouvy ad.), by měly být speciálně upraveny v rámci ZOK v části týkající se převodu podílu. Jistě by pak vznikla ucelenější právní úprava a nemuselo by docházet k tak častým zásahům Nejvyššího soudu, jako tomu bylo za účinnosti ObchZ.

Stejně jako považuji za nedostačující právní úpravu smlouvy o převodu podílu, spatřuji nedostatky i v právní úpravě podílu v SJM, které jsem již v této části práce uváděla. Dle mého názoru, mohou nyní nově nastat situace, kdy se jeden z manželů, který není společníkem, po nesprávném výkladu NOZ, bude chtít účastnit na společnosti, neboť zákon výslovně tuto možnost nevyklučuje, přičemž předchozí právní úprava právě toto vylučovala. Mohou pak vznikat nedorozumění, která nejenomže mohou způsobovat neshody mezi manžely, ale mohou nastat i rozkoly uvnitř samotné společnosti a narušit tak její chod, což se v konečném důsledku může projevit i v její ziskovosti či konkurenceschopnosti. Proto navrhuji, aby v rámci daného institutu zákonodárce přinejmenším upravil ustanovení týkající se podílu v SJM tak, aby dosahovalo minimálně stejných kvalit jako za předchozí právní úpravy.

Jaké změny k lepšímu či horšímu přinese nová úprava druhů podílů či kmenových listů, ukáže až samotná praxe. Já je považuji za nový přínos a větší volnost v rámci korporátního práva, který jistě mnoho společností zaujme a bude jim tento nový posun v rámci s. r. o. vyhovovat. Pro ostatní společnosti pak platí, že i když jsou tyto instituty v zákoně nově uvedeny a mají zřejmě přispět k vyšší atraktivitě společnosti, je stále v dispozici společníků, zda tyto úpravy přijmou do svých společenských smluv, či zda tato ustanovení pro ně zůstanou pouze zákonným textem.

Jelikož je právní úprava korporátního práva účinná pouze několik měsíců, prozatím neexistuje ucelená monografie, jež by se týkala pouze s. r. o. či pouze podílu v této společnosti, myslím si tedy, že by tato práce mohla pomoci nejenom právní veřejnosti, ale i samotným společníkům s. r. o.

Bibliografie

Monografie:

- BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2733 s.
- BĚLOHLÁVEK, A. J. (ed). *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s.
- BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. 375 s.
- DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: POLYGON, 1999. 752 s.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2005. 518 s.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurz obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. Praha: C. H. Beck, 2010. 503 s.
- ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997. 256 s.
- FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo. Meritum*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1170 s.
- HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech: (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. Olomouc: ANAG, 2013. 859 s.
- LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. Ostrava: KEY Publishing, 2011. 309 s.
- OVEČKOVÁ, Olga (ed). *Obchodný zákonník: komentár*. Bratislava: Iura Edition, 2008. 983 s.
- PATAKYOVÁ, Mária (ed). *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006. 1021 s.
- POKORNÁ, Jarmila (ed). *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 1115 s.
- SPÁČIL, J. (ed). *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s.
- ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin: právní úprava po novele*. Praha: Prospektrum, 2001. 286 s.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. 1375 s.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. 1447 s.

ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 994 s.

ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanské právo hmotné I*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 459 s.

Odborné články:

ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu I. *Právní rádce*, 2007, č. 5, s. 16-22.

ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu II. *Právní rádce*, 2007, č. 6, s. 23-29.

ČECH, Petr. K převodu obchodního podílu. *Právní rádce*, 2007, č. 11, s. 30-33.

ČECH, Petr. S. R. O. po rekodifikaci. *Právní rádce*, 2012, č. 5, s. 14-16.

ELIÁŠ, Karel. Společný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným: Mnoho otázek a málo odpovědí. *Obchodní právo*, 1996, č. 3, s. 2-7.

HAMPEL, Petr. Některé novinky v postavení společníka s. r. o. podle ZOK. *Rekodifikace & praxe*, 2012, s. 23-25.

HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 1-10.

HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 12, s. 351-355.

HEJDA, Jan. Právní úprava podílu ve společnosti s ručením omezeným v rekodifikačním návrhu zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 3, s. 72-77.

LÁLA, Daniel. Změny v převodu (obchodního) podílu a kmenového listu ve společnosti s ručením omezeným [online]. In: *Www.prf.cuni.cz*, 2013 [cit. 23. října 2013]. Dostupné na <www.prf.cuni.cz/daniel-lala-1404046225.html>.

PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 3, s. 76-79.

POKORNÁ, Jarmila. Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy s tím spojené. *Obchodní právo*, 1996, č. 4, s. 9-16.

PRIELOŽNÝ, Milan. K novým nejasnostem při udělování souhlasu s převodem podílu v s. r. o. [online]. In: *Epravo.cz*, 13. března 2014 [cit. 13. března 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novym-nejasnostem-pri-udelovani-souhlasu-s-prevodem-podilu-v-sro-93845.html>>.

PŘIBYL, Tomáš. Společný obchodní podíl. *Obchodní právo*, 2002, č. 4, s. 2-10.

REPA, Radovan. Obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným je iná veličina ako vklad [online]. In: *Trend.sk*, 24. ledna 2001 [cit. 6. března 2014]. Dostupné na <<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-Janu%C3%A1r/obchodny-podiel-v-spolocnosti-s-rucenim-obmedzenym-je-ina-velicina-ako-vklad.html>>.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. Uvolněný obchodní podíl. *Obchodní právo*, 1998, č. 7-8, s. 13-18.

VYMAZAL, Lukáš. K některým otázkám zastavitelnosti obchodního podílu. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 7, s. 197-202.

VYMAZAL, Lukáš. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 4, s. 99-105.

Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 2/1993., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2013

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 179/2013 Sb. účinném ke dni 1. července 2013

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Právní předpisy Slovenské republiky:

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri, ve znění pozdějších předpisů

Důvodové zprávy:

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku z 11. dubna 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=71122>>. 1144 s.

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích ze dne 25. května 2011 [online], [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0>>. 262 s.

Judikatura:

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2013, sp. zn. 29 Cdo 1110/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. října 2012, sp. zn. 29 Cdo 1946/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2012, sp. zn. 29 Cdo 3525/2011
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. února 2011, sp. zn. 22 Cdo 1754/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 21 Cdo 4498/2009
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. května 2007, sp. zn. 29 Odo 894/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. října 2006, sp. zn. 29 Odo 824/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2006
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 870/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. 29 Odo 1241/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. ledna 2006, sp. zn. 22 Cdo 103/2005
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 97/2000
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. října 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97

Judikatura Slovenské republiky:

Rozsudek Najvyššieho súdu SK, sp. zn. 2 Obo 102/2001. Uveřejněný v Zo súdnej praxe, 2002, č. 1, s. 156.

Ostatní:

Návrh nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti (KOM(2008)396) [online]. In: *Eur-lex.europa.eu*, 2008 [cit. 23. října 2013]. Dostupné na <eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0396:FIN:CS:PDF>.

Shrnutí

Tato práce je zaměřena na Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Po stručné kapitole, jež se zabývá historií dané společnosti, práce navazuje pojednáním o základních směrech rekonstrukce soukromého práva, jež nastala k 1. 1. 2014. Dále je v práci možno nalézt kapitolu zabývající se teoretickým vymezením podílu, jeho kvantitativní a kvalitativní stránkou a obsahuje také jeho nové vymezení jako věci v právním slova smyslu. Je zde také základní pojednání o s. r. o., zejména s přihlédnutím k rekonstrukci soukromého práva. Taktéž je uveden nový institut pro s. r. o., a to kmenový list.

Nejvýznamnější část práce je založena na metodě komparace zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. V kapitole páté je podrobně probrán institut převodu podílu, jeho přechod, rozdělení a také uvolněný podíl. Kapitola následující poté obsahuje pojednání o podílu ve spoluvlastnictví a SJM. Obě kapitoly u každého výše zmíněného institutu týkajícího se podílu obsahují uvedení právní úpravy dle ObchZ a následně pojednání dle právní úpravy ZOK, přičemž na závěr je uvedeno stručné shrnutí nejvýznamnějších změn, jejich zhodnocení a případně jsou vytknuty nedostatky.

V poslední kapitole práce pojednává o úpravě podílu v s. r. o. ve Slovenské republice, jež je jednou z členských zemí Evropské unie. Právní úprava korporátního práva je na Slovensku velmi podobná právní úpravě české za doby účinnosti ObchZ, neboť SK-ObZ (zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník) a český ObchZ vycházely ze stejného zákonného textu a lišily se pouze přijatými novelizacemi. Po nastalé rekonstrukci soukromého práva je tedy možné doplnit, že stejně jako se liší ObchZ od ZOK, stejně se liší i úprava korporátního práva v České a Slovenské republice.

Cílem práce je podat ucelený výklad k podílu v s. r. o., a to formou srovnání a zhodnocení jednotlivých institutů na základě obou, výše zmíněných, právních předpisů.

Summary

This thesis is focused on the partnership share in the limited liability company.

A brief chapter which deals with the history of a particular company is followed by a treatise of basic directions in recodification of the common law, which occurred on January 1st, 2014. Another chapter in this thesis deals with the theoretical definition of the share, its quantitative and qualitative aspects and it also includes new definition of this issue on the legal grounds. This thesis also contains basic elaboration of the limited liability company with regard to recodification of the common law. Also included is a new institute of the limited liability company, i.e. private equity interest.

The most important part is based on the method of comparison of Act No. 513/1991 Coll., The Commercial Code and Law No. 90/2012 Coll., on commercial companies and cooperatives. The fifth chapter elaborates on detailed description of the share transfer, its transition, share distribution and share released. The following chapter then contains a treatise on the share of ownership in a joint spousal property. Both chapters about the above mentioned institute related to the share include appropriate legislation under the Commercial Code and subsequent treatise according to the Act on the business corporation. The conclusion contains brief summary of the most significant changes, their evaluation and possible insufficiencies.

The last chapter deals with the adjustment of shares in a limited liability company in the Slovak Republic, which is one of the member countries of the European Union. Legal regulation of the corporate law is very similar to Czech legislation going back to the Czech Commercial Code when active, as the Slovak Commercial Code (Act No. 513/1991 Coll. Commercial Code) and the Czech Commercial Code were based on the same legal text and they only differed in adopted amendments. After the ensued recodification of the common law, it is possible to say that just as the Commercial Code is different to the Corporate Law, as different are the amendments to the corporate law in the Czech and Slovak Republic.

The aim is to provide a comprehensive explanation of the shares in a limited liability company through the comparison and evaluation of various institutes based on the two above mentioned legal regulations.

Seznam klíčových slov

České republika, kapitálová společnost, kmenový list, občanský zákoník, obchodní zákoník, podíl, přechod podílu, převod podílu, rekodifikace soukromého práva, rozdělení podílu, Slovenská republika, společné jmění manželů, společnost s ručením omezeným, spoluvlastnictví, uvolněný podíl, zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), zastavení podílu.

Keywords

Capital group company, Civic Code, Commercial Code, Commercial companies and cooperatives Act (Business corporation Act), common law recodification, Czech Republic, distribution of business share, joint ownership, joint spousal property, lien to the business share, limited liability company, private equity interest, released business share, share transfer, share, Slovak Republic.